

Nsímé Kεcirε ritelé ke Mariki uu n wói

Lελεε ritelé ntí kέmεε ní we

Pisoι meγā ye mύsu re Mariki yeε ritelé ntí wói. U kō peε Pōoli ne Piyεε ukεicō le (UPM 12:25). Pē kuu n̄sōne písei uú ne Nsímé mmú wólu. Tō kō yē te u Yeesu ró nyísele yare Uléécaα Kεpipi (1:1). Méwale ketō-pō, Rōm usóoca wéése pōo hāa re "Usoi nkó ye mεsei Uléécaα Kεpipi le" (15:39). Ai re ríyu kuú la uké yē nnya kuu píri pikεi pē wapisi, amá u kale uké keisi uké kō unfaa kpísi uké he uké pisoι ayu lō (10:45). Lē nnya ke Mariki uu Yeesu isoi ne unsē tó nyíse yare unkpō isōlú. Uayu metεηni, kai n kpísi Kalilee ketē hái ne Yutee-pō ye nyíselē te Yerusalem-pō kuú ha n kpine kaí ne u sí.

Ifaaci iyē mεkériine ye mmé:

1. Yohani Uniwole ye Yeesu nsímé riyóo uu kō míni u wole (1:1-11).
2. Kunírílā ye kucεsi kóima-i Yeesu peikeε (1:12-13).
3. Yeesu ye sinyárū ne símisi un kō Kalilee-pō mεwaisaηa wapisi (1:14-8:26).
4. Yeesu ye unkpō ne umeyise nsímé símisi, un kō upipiretiki símisi lē kuu íwe n lenε. Uu kō pí maa re piricuruu piké pinfaa kpísi piké Yeesu mεcō he (8:27-10:52).
5. Yeesu ye Yerusalem kuyu-i lompō Pisuiifi piwéése apí pitele u wai (11-13).
6. Yeesu ye íwe meγá lele. Pisuiifi piwéése ye u tinle re piké u kpu. Pi kunapéékōó kecáá u

kariile api kə nhóre nnyine kémee u wai (14-15). Yeesu uu nkpə kémee yisi uu umecire upipiretiki nyíse (16).

Yohani Uniwolε ye Uléécaa Nsímé yóólē
(Matiyee 3:1-12; Luki 3:1-18; Yohani 1:19-28)

¹ Nté kai wólaalē lē ke Yeesu Kirisi, Uléécaa Kεpipi Nsímé Kεcire nn n kóri.

² Li antepu Esayi ritelé-i wólaalē te:

Né unétumε κεpókπέē waise
uké ncée pó nyóonse.

³ Usoi rinəə ye ri tee kucesi kóima-i n yóólē te:
Ani Upíima ncee nyóonse,
ani usiceepi tēiise.

⁴ Lē kai wa Yohani uu kucesi kóima-i pisoι míni wolε, un pi símisi re: Ani mεfine conse, ani tíyese ké míni nó wolε, Uléécaa uu nánékópe nó sárei.

⁵ Yutee ketē pikó nnéi ne Yerusalem pikó nnéi api ukeméε n sónaapə pin piakópe yámnente, Yohani uu Yuriteε nkoi kémee míni pi wolε.

⁶ Kuyooyoo nkpíi ketukanka ke Yohani uú pεε tanaalē un kekónεpampi kehale-i télē. Apááni ne meté kuú pεε le

⁷ un yóólē te: Uyεε né memáá n sánti ye rinaŋe né fele. Inésoi lí tu re ké ripe ké ukunéeri nŋme fénnε.

⁸ Míni ke née ne nó wóle, amá Nfáasone ke uyē uu yé ne nó wolε.

Yohani ye Yeesu míni wolε
(Matiyee 3:13-17; Luki 3:21-22)

⁹ Yeesu uu pεε Kalilee kuyu kunyine kapi ye n sée re Nasareti leeri, Yohani uu Yuriteε nkoi kémee míni u wolε.

10 Κε Yeesu uu mεσε νε mεσε mίni-i n léeme, uu keyóme yenu ken wúkulélē, Nfáasone nn ukεcáá súiri yare tilóolā.

11 Uu rinóo keyómecaa-pó komti re: Póo Kenépipi lala kecirε. Ne pó wéle.

Setani ye Yeesu peikeε

12 Mεσε νε mεσε Nfáasone nη νε kucesi kóima-pó Yeesu sí.

13 Uu kei n we hái νε siyáa afεena. Kei κε Setani uu u peikeε. Icaresee kepáápáá kuu ye n we, pilécaatumε pin ukεcáá paílē.

*Yeesu ye pikpintomécpii pina sée
(Matiyee 4:18-22; Luki 5:1-11)*

14 Kapi Yohani kukpaniilee n tā memáá, Yeesu uu Kalilee sí uu Uléecaa Nsímé Kεcirε n yóólē

15 un símisi re ituηe ye tule, Uléecaa iyóopi ye nyahaimεle, ani mεfine conse ani Nsímé Kεcirε ηmurei.

16 Κε Yeesu uu Kalilee kupiyε mecáa n tíkile, uu Simóo νε uuwā Antiree yenu pin anyeή fóm pin νε ikpíntomé cpíi. Pi पेε pikpíntomécpíi le.

17 Yeesu uu पेε pi maa re: Ani né ritiki, né tíyese ani pisoι पेε yé né rintíki wéési.

18 Api mεσε νε mεσε pianyeή sá api u tiki.

19 Κε Yeesu uu nsé η nōhlē, uú ha Sepetee sipipi Yakupu νε uuwā Yohani yenu pin pianyeή nyóonse.

20 Yeesu uu mεσε νε mεσε pi séi, api piusaa Sepetee νε pikεikó kúninai-i tíye api u tiki.

*Untrihélaa unyine nsímé
(Luki 4:31-37)*

21 Yeesu ne upipiretiki api Kaperinawum si. Yeesu uu mese ne mese kewénteyaa ketúnjé Pisui fi kuyomeyáhaalee loni uu pisoi picélaa kápáá.

22 Pírí ke umecélaa ame keyáa kē pisoi pē nní pē kutu u n cólē we, likumúnjé re umecélaa ne isé picélaa mecélaa áme sá. Amá uyē ne pē pisoi céésile ne n-yóopinaje.

23 Kumúnjé kpe-i, usoi unyine ke aníri aa m pekési uu Pisui fi kuyomeyáhaalee-i lompɔ, uu pupēi re:

24 N-ye kaá ne ró wéési, Nasareti ukó Yeesu? Pɔ kale re póké ró náa? Ne pɔ nyule re Ulééca yē pɔ wéele uu iyaa yekei.

25 Yeesu uu kuníri kpē semni uu rinóɔ ku he re: A kei riséé, aa usoi uyē-i lelu.

26 Kuníri kpē aku usoi uyē lémesi aku ukeméé lelu kun pupukēe.

27 Ai pinnéi nnóɔ yipu apí m písine re: Yoo nní? Icélaa fale inyine yē nyi ne innaje! Mpá aníri kuu rinóɔ he, áa yē ti rilóɔ.

28 Mese ne mese Yeesu nsímé nn Kalilee ketē nní kónú.

*Yeesu yē pitóikó kulú paise
(Matiyee 8:14-17; Luki 4:38-41)*

29 Api Pisui fi kuyomeyáhaalee-i léeri apí ne Simɔ ne Antiree keyɔ n tósu, Yakupu ne Yohani pin tikilē.

30 Api Simɔ ulóhóni leepɔ un finu ne kupinjetoi. Ke Yeesu uu n tuipɔ, api unósi uyē nsímé u wai.

31 Yeesu uú nyɔsɔpɔ, uu ukunipe tini uu u yukuse. Kupinjetoi aku mese ne mese tene, uu yisi uu pikécáá paí.

32 Metuŋelolé-maá, pisoi apí ne pitóikó ncɔpuri ne pinírihélaa Yeesu leɛpɔ.

33 Kuyu pikó nnéi api kényɔ kē tipoo yipu.

34 Yeesu uu pisoi meyã itóí ncɔpuri pɔisente, uu kɔ aníri meyã lakase. Uu tíyese aníri aké rinóɔ male, ke aricuruu aa u nyu nnya.

Yeesu ye Kalilee kuyu kóónulē

35 Kai n weesi, Yeesu uú ne kesine tɔrɔɔ kényɔ lelu. Uu iyaa sí uú ha kei umecire keyóme n yáási.

36 Simɔɔ ne upicɔ api pɛe piwélaa u loni.

37 Kapi u n yé api u maa re: Pisoi nnéi pɛe pɔ wéési.

38 Amá Yeesu uu pi maa re: Tɔké kelɔ féé ha, ayu aɔɔ-i, li pise re ké kɔ kei Nléécaasimé símisi, likumúŋé re lélee ne né ka.

39 Lē kai wa Yeesu uu Kalilee ketē nnéi kóónú un Pisufi ayomeyáhaalee-i Nléécaasimé símisi un aníri lakase.

Yeesu ye uyó unyine paise

(Matiyee 8:1-4; Luki 5:12-16)

40 Uyó unyine uu Yeesu leɛpɔ uu ukeyu-i wúla uú ne u téni re: Pɔn n la, pɔ né wole am funi.

41 Uicɔ ii Yeesu íwe wai hái, Yeesu uu pɛe kunípe saapɔ uu u ca, uu lē memáá u maa re: Ne la re a péi.

42 Mese ne mese, utisi uyē keyó ake tene uu funi.

43 Yeesu uu lē memáá u cési uu u lakase

44 un u kúrúrúselē te: A rísonne kutu ricɔ, kape wa unyine uké mewai mē kō. Amá a ha uyee ye Uléécaa inyóonse n wa mepócíre nyíse uké yé lē kaa rí we. Lē memáá, aa inyóonse ke Moisi isé ii m pise wai póké ne mpa úye nyíse re pɔ péi.

⁴⁵ Amá utisi uyē uu sī uu lē nnéi kai n wa mǵá yei kéénkεε. Lē nnya, Yeesu úu ye fe uké umεcire riwú-i pinyíse rikpá, amá iyaa kuú le, kei ke úka úu ní we. PISOI pin mǵá méye léenti pin ukεμεε sónaapǵ.

2

*Yeesu ye kékankáláká kenyinε pǵise
(Matiyee 9:1-8; Luki 5:17-26)*

¹ Kai siyáa rinkóónú, Yeesu uu Kaperinawum-i pεeri. PISOI api kóm te kέγǵ-i kuú we.

² Api cápινεpǵ máǵ, kénacǵpe áke nkpáni ripoo ricuruu-i we. Yeesu un Nsímé Kεcire pi céési.

³ Pinyinε api ne kékankáláká u weri ke pISOI pina api n topori.

⁴ Amá api pǵǵne piké Yeesu ke nyíse, ke pISOI api kulúí ní tǵsǵ nnya. Api kulee kpε-i ke Yeesu uu ní we piriyε, api kupóle kpē kumúnjé ke Yeesu uu n nyenu kékankáláká kē cεpísepǵ ne kerisánǵápǵré.

⁵ Ke Yeesu uu pinfatεne n yé, uu kékankáláká maa re: Kenépipi, ne apókǵpe pǵ sárei.

⁶ Isé picélaa pinyinε pεε kei n tǵ api pisifa-i túhaane re:

⁷ Yǵ nnya ηmaa ke usoi nkó uu nní lē símisi? Uléécǵa kuu lámisi. Wǵo yé mpíí fe uké akǵpe sárei, Uléécǵa memáá?

⁸ Yeesu uu pinfasimé cεrupǵ uu pi maa re: Yo nnya kani nfasimé mmú mpuri má?

⁹ Ké kékankáláká ní maa re: Ne apókǵpe pǵ sárei yeε pǵólú néε ké ke ní maa re: A yisi aa ripǵsánǵápǵré pílesi, aa sǵne yeε yé m pǵólú?

¹⁰ Ne la ké nó céreise re Usoi Kepipi ye ketē kecáá nínanjε mále keké ne pISOI akǵpe pi sárei.

11 Uu pɛɛ kékankáláká rinóó pimáa kpá rɛ: Née pó ma, a yisi aa ripósánjáápɔré pílesi áá kulu.

12 Utisi uyē uu nípá úye inipɛɛ-i yisi uu mɛsɛ nɛ mɛsɛ urisánjáápɔré sákaa uú kulu. Ai písoi maamááci wai api Úléécaa ríyu waise pin máikɛɛ rɛ: Ari píkai mɛwai mmé mɛcɔ yɛnaadē.

*Yeesu yɛ Lefi sée rɛ uké u ritiki
(Matiyee 9:9-13; Luki 5:27-32)*

13 Kɛ Yeesu uu Kalilee kupiyɛ ritimɛ-mē m pɛlɛ, písoi kulúí api ukɛmɛé n sónaapɔ un pi céési.

14 Kuu n tósu, uu Alifee uɛmáne Lefi yɛnu un lampoo keyóó-i tŭ. Yeesu uu u maa rɛ: A né ritiki. Lefi uu yisi uu u tiki.

15 Kɛ Yeesu uu Lefi keyɔ-i ilukɛ n le, u nɛ pilampooyóó mɛyā nɛ pikópekóó nɛ upipiretiki pɛɛ kɛsɛ lí. Písoi mɛyā pɛɛ yɛ u n tikilē.

16 Kɛ isé picélaa pɛɛ Pifarisi kulamaasinɛlee-i ní we api Yeesu n yē un nɛ písoi pē mpuri ilukɛ le, api upipiretiki maa rɛ: Yo nnya kɛ Yeesu nɛ pilampooyóó nɛ pikópekóó api kɛsɛ le?

17 Yeesu uu pinsímé kóm uu rinóó pi yósu rɛ: Ai písoi pɛɛ isarɛ n láárú nnya kɛ upɔise uú we, amá pitóikó nnya kuú we. Ai písoi pɛɛ aseɛ n tíkílē piséi kám ka, amá pikópekóó nnya kám ka.

*Yeesu yɛ anóópahaa nstmé wai
(Matiyee 9:14-17; Luki 5:33-39)*

18 Keyáa kɛnyinɛ kɛ Yohani Uniwolé pipiretiki nɛ Pifarisi api anóó pahaadē, písoi api pɛé ha Yeesu pise rɛ: Yo nnya kɛ Yohani Uniwolé pipiretiki nɛ Pifarisi api yɛ anóó paasi, pó pikó ápi yɛ pɛɛ a paasi?

19 Yeesu uu rinóo pi yósu re: Nò músu re usoi yé pisóonne anyá n wai upisane api pɛɛ anóo m pahaalɛɛ? Aaí, mmɛ́ n̄n we. Kumúnjé kpɛ́ nnéi ke unósikó uu anyá n wai, ápi anóo paasine.

20 Amá keyáa ye weme kapi yé unósikó pikecɔpe n̄ lesɛ. Keyáa kɛ́ ken n tu, pi yé anóo paasi.

21 Uka úu ye kusánjáa fale kepampi ne kusánjáa kpure tápisi. Li ye kukpure in̄me túúnle ai kupóle pérésɛ.

22 Uka úu ye kɔ́ píta pelɛ́ kukónɛnuj̄ kpure-i súú, lin lɛ́ n wa, píta pɛ́ ne ye anúj̄ tikpáfúsele, ai wai píta ne lianúj̄ ye méwoo wa. Amá kunúj̄ fale-i kapi ye píta pelɛ́ súú.

*Yeesu yeɛ kewénteyaa ute
(Matiyee 12:1-8; Luki 6:1-5)*

23 Kewénteyaa ketúnjé kenyine ke Yeesu ne upipiretiki api imúí inyine kecare-i sónɛ. Upipiretiki api pɛɛ ricéetime mɛpipi n kpéeni pin ne tósu.

24 Pifarisi api pɛɛ Yeesu maa re: A ripaí mmɛ-i ke pipópiretiki api n̄ we. Yo nnya ke pipópiretiki api lɛ́ ke irósé ii kewénteyaa ketúnjé n yúlu wai?

25 Yeesu uu rinóo pi yósu re: Ani lɛ́ ke Tafiti uu n wa keyáa kɛ́ ke nkú nn u ne upikó m pɛkesi píkaí kéenlɛɛ?

26 U Uléecaa keyɔ lonle, uu akpónó kapi Uléecaa n yekei takai. Apiyataa ye ye kumúnjé kpɛ-i Uléecaa usina. Irósé kémɛɛ, pɛpɛɛ ye Uléecaa inyóansɛ n wa n̄manɛ pɛɛ ncée má re piké akpónó nyɛ takai. Mpá nɛ lɛ́, Tafiti nɛ upikó ye a takailɛ.

27 Yeesu uu kɔ́ pimáa pi kpá re: Ai kewénteyaa nnya kapi usoi wa, amá usoi nsane nnya kapi kewénteyaa wa.

28 Lē nnya ke nē Usoi Kepipi am kewénteyaa ute.

3

*Utisi uyee kunípe kópe m má
(Matiyee 12:9-14; Luki 6:6-11)*

1 Lē memáá, Yeesu uu kuyómeyáhaalee-i peeri. Utisi unyine ye pee kei wele un kunípe kópe má.

2 Pēpee keyáa kē kei ní we, api kutu n colē te Yeesu yé kewénteyaa ketúné utisi uyē pōisee? Likumúné re kewááná kapi ye n wéési piké ne Yeesu n tī.

3 Yeesu uu unípekópekóó uyē maa re: A yisi, a nyere nípa úye uké pó yē.

4 Yeesu uu pee pēpee nní n nyáni pise re: Iye kai irósé kēmee pise? Li pise re toké lisone wa kewénteyaa née líkópe kai pise re toké wa má? Li pise re toké usoi nfaa lo née li pise re toké u kpu? Amá api ηmurei piké Yeesu rinóo yósi.

5 Yeesu uu pinnéi nyáni, piico ii kuwósi u wai hái. Uripoo ari caai, atu kapi m má nnya. Yeesu uu lē memáá u utisi uyē maa re: A kupónípe né ritunáme. Kuu yé kunípe riníunápō, kunípe aku pélu.

6 Pifarisi api kuyómeyáhaalee-i léeri, pi ne pēpee Erooti kemúné ní tīkilē api mese ne mese cápine piké yé te iye kapi yé wa piké ne Yeesu kpu.

Pisoí kulúí ye Yeesu-i sónaapō

7 Lē memáá, Yeesu uu kei pi yá, u ne upipiretiki api Kalilee kupiye ritime sí. Kalilee pikó meyā pēe pee u tīkilē.

8 Yutee ne Yerusalem ne Itumee ne Yuritee metéj ne Tiiri ne Sitōo sitē pikó meyā pēe pēe kō ukemee sónaapō. Uliwaiwai kapi n kō yee ne pi sónaapō.

⁹ Yeesu uu pɛɛ upipiretiki maa rɛ piké kúninɔi kunyine u nyóɔnse, písɔi ápi kapɛ u nyikii nnya.

¹⁰ Ai líka, kuu písɔi m pɔisente meyá nnya ke pitóikó tɔrɔɔ api yóɔnerɔ, nípa úye un náasi uké u ríca.

¹¹ Mpa kumúɲé kúye-i ke aníri aa u yě, a ye u riwulalɛ, an pupukɛɛ rɛ: Pɔ Uléécaá Kɛpipi lɛ.

¹² Yeesu uu rinóɔ a hɛ nɛ rínanɛ rɛ: Ani kapɛ tíyɛsɛ unyine uké céri rɛ nées úye.

*Yeesu ye pitumɛ kefi nɛ pité wée
(Matiyee 10:1-4; Luki 6:12-16)*

¹³ Yeesu uu lɛ memáá riyópe taá uu písɔi pɛ kuu ní la séi api u tiki.

¹⁴ Uu písɔi kefi nɛ pité wée. U pi wéele rɛ u nɛ pɛ piké n we uké ye kɔ pi tū piké nɛ Nléécaasimé rikóónú.

¹⁵ Uu kɔ rínanɛ pi hɛ piké ye nɛ aníri lakase.

¹⁶ Písɔi kefi nɛ pité pɛ kuu n lése pɛɛ Simɔɔ ke Yeesu uu rinyíri n hɛ rɛ Piyɛɛ,

¹⁷ nɛ Sepetee sipipi Yakupu nɛ uuwá Yohani ke Yeesu uu rinyíri n hɛ rɛ Pɔwanɛrɛkɛsɛ. Tinyíri tɛ aseɪ rɛ ikónɛ pisenkɛɛ.

¹⁸ Nɛ Antiree nɛ Filipu nɛ Patelemii nɛ Matiyee nɛ Tomaa, nɛ Alifee kɛpipi Yakupu, nɛ Tatee nɛ Simɔɔ yeɛ pɛɛ ukuyu pimúlé kecáá n tɔpu,

¹⁹ nɛ Yutasi Ísikariyɔɔti yeɛ Yeesu n tɪ uu piláarɔ anipe-i wai.

Yeesu pikó ye piwélaa u ha

²⁰ Lɛ memáá, Yeesu uu kényɔ-i pɛɛri. Písɔi api kɔ pikálaa u kpá, u nɛ upipiretiki ápi pɛɛ kényu yě piké iluke li.

21 Kε Yeesu pikó api lē n kō, api piwélaa u sí piké ne u kui pin músu re li yé u m pansela.

*Yeesu ye pepee ukεcáá nkópe n símisi rinóo pepe
(Matiyee 12:22-32; Luki 11:14-23; 12:10)*

22 Uléecaa isé picélaa pee Yerusalem n léeri apí m máikεε re Pelisepule kuu héesi. Api kō re aníri uyōopi nnaηe kuu ye ne aníri lakase.

23 Yeesu uu pee pi séi uu kenýárū pi maa re: Iye ke Setani uu ye Setani lakase má?

24 Kuyōopiye kuse písoi pin n tōpu, kuyōopiye kpee kpine.

25 Lē cire kέγo kεse písoi pin n tōpu, kέγo kεε kpine.

26 In læ ni, Setani un ne uricuruu n tōpu, pihóonene pin ukuyōopiye-i n we, unnaηe ín nōηne. Amá méwoo knn wainε.

27 Uye un n la uké unáηe-naηe keyo-i lō uké ulikó yosí, u ye unáηe-naηe uyē íηme paasile. Umepahaa maá kuu yé fe uu lelee ukeyo-i ní we nnéi yósu.

28 Asei kam nó símisi, akópe nnéi ne alé ye kusárei wele.

29 Amá úye un Nfáasone n lámaankεε, akópe nyē áa kusárei we, ateneciré ye nyε. Mesére kaa yé u m póriilē.

30 Kapi Yeesu mí maa re u aníri héesile nnya kuu mmú pi rihaa.

*Yeesu uni ne upiwā
(Matiyee 12:46-50; Luki 8:19-21)*

31 Yeesu uni ne upiwā api peé hapō, api ketahai nyere, api usoi tumpō re piké u séeme.

32 Aí ne sá písoi kulúí pin Yeesu kálaalē. Api pee u maa re: A nyere nké, upóni ne pipówá ye pó wéési.

33 Yeesu uu rinóo pi yósu re: Wóo unéni? Píye pεε pinéwá?

34 Uu pεε lē memáá písoi pεε nní u n kálalē wérii uu re: Unéni ne pinéwá ye mpí.

35 Uye un Uléécaa mela n wai, uyeε unéwá née unéyíi née unéni.

4

Ulukaa kenyárū

(Matiyee 13:1-9; Luki 8:4-8)

1 Ke Yeesu uu icélaa Kalilee kupiyε ritime-i n kpálē, písoi kulúí apí u kálisi ai tósu uu mεε ha kúninói kecáá tonε. Míni kecáá ke kúninói kpē aku tósilē, písoi pin meritime nyenu.

2 Sinyárū kuu ne icélaa meyā pi céesi. Uu icélaa iyē kémεε pi maa re:

3 Ani kutu ricó ani kóm! Utisi unyine yeε ilukεpuri pifómε leemε.

4 Kuu n fóm, ilukεpuri icó ii ricéetime-i lólu, sinúipi asi i le.

5 Icó ii kepare kecáá kei ke ntaai nín m piye lólu. Ke ketē áke n címú nnya, ipuri iyē ii mεε ne mεε lεlu.

6 Ntuje nn tapu. Ke iníní íi m papisi nnya, melei amε kóosi.

7 Icó ii sinípeleépi kepáápáá lóipó. Sinípeleépi sē asi melei hila, áme pεε apipi toresi.

8 Amá ipuri icó ii ketē sone ne sá, ii lεlu ii papisi ii kó apipi toresi, iwéhe icó afεetaani, icó kuwóó ne kefí, icó píle.

9 Yeesu uu pi maa re: Uye un ukómε uké kó.

Yo nnya ke Yeesu uu ne sinyárū céesi?

(Matiyee 13:10-17; Luki 8:9-10)

10 Ke Yeesu uu lē memáá iyaa n léepo, pεπεε ne u n kólē ne upipiretiki kefi ne pité api u pise re uké sinyárū sē aseí pi símisi.

11 Yeesu uu rinóo pi pεσε re: Nó ne Uléécaá iyóopi nsímé mee m pékaalē picére masile, amá picó ye mpá yo kómēile yare sinyárū.

12 Pi ye n wiilenle, amá ápi kó pεε nyáni.
Pi ye kutu n cōlenle, amá ápi kó pεε kómēi.
Lelεε re ápi ye ηmurei piké piisoí conse,
Uléécaá uké piakópe pi sári.

*Yeesu ye ulukaa kenyárū aseí lese uu simisi
(Matiyee 13:18-23; Luki 8:11-15)*

13 Yeesu uu pεε pi maa re: Ani kenyárū kē kōo? Nōnsá ke n kō, íye kani yé pεé ne sitórō nsí nnéi kō má?

14 Kei ke Yeesu uu pεε kenyárū kē aseí pi lese re: Li nkpani yare nléécaasimé ke utisi uyē uu fóm.

15 Pisoí picó isoí ye ricéetime tē meco wele. Pin nléécaasimé n kō, Setani uu mese ne mese nléécaasimé kapi pikemee n fō kpóupō.

16 Kεparetē kee we yare pεπεε nléécaasimé n kō api mese ne mese piakij kémee n yósu ne mpóonare.

17 Amá ápi ye tíyese nké pikemee iníní wa. Nn ye pikemee nánai. Ncónh ní-ye née íwe íye in n ka nléécaasimé nnya, nfatene nn ne pi kpi mese ne mese.

18 Pisoí picó ye we yare ketē kee sinípeleépi m má. Pi ye nléécaasimé kónle,

19 amá ketē kecáá likó nfasimé ne lílala lee ró n kíraasente ne memá ai nléécaasimé híla, rn ye pεε kerómee líka yoriye.

20 Pisoí picó pin we yare ketē sone. Pi ye nléécaasimé kónle api n yósu nn pikemee pelu nn

linyine yoriye. Nléécaasimé nn picɔ kémee nkáripí wai, nn picɔ kémee ne kumúnjé wai, nn picɔ kémee meyá wai.

Kéfiráa kényárú
(Luki 8:16-18)

²¹ Yeesu uu lē memáá pi pise re: Unyine yeé kéfiráa riséle uu kucári ke kipi née uu ukefine metene ke pésu má? Nénte kelɔ cáca kapi ye ke ritosi ake pee mpá úye n kpáailē?

²² Lē nnéi lee pee m pékaalē ai kúyene wai, lē ke mpá úye úu pee kúyene ní we ai metéi kémee léeri.

²³ Uye un ukóme uké kɔ.

²⁴ Yeesu uu pimáa pi kpá re: Ani nómenécíre tí ne lē nnéi kani n kóméi. Kulū kpē kani ye ne ní musí ke Uléécaá uú ne nó músune. Ticuruu u yé kusá nó rikpá.

²⁵ Likumúnjé re uyee m má kapi ye pípa rikpá amá úye unsá m má, mpá nkáripí ní-ye kuu má, pi n yósune.

Ilukepuri yeé ne iricuruu n le kényárú

²⁶ Yeesu uu pimáa kpá re: Uléécaá iyɔɔpi ye kɔ we yaré usoi unyine yeé ilukepuri ukεcare-i n fɔ.

²⁷ Lē memáá, mpá un kesine née ketúnjé n lɔni née un n nyáni, ilukepuri ye lelule in pelu úu nyu lelee i m peise.

²⁸ Ketē ticuruu kee iluke peise. Kuhére kpee ye mefoí pi, lē memáá ripipi ari tóresi, ari metóɔɔ pelu.

²⁹ Tin m pi, usoi uu ritéhe múlú. Kúkpaa kpee lē tu.

Mpuri yuke-yuke nnyine kényárú
(Matiyee 13:31-32, 34; Luki 13:18-19)

³⁰ Yo kari yé kə ne Ulééca*a* iyəopi múηeise*ne*? Kenyárū kέye kari yé ne linsímé wa má?

³¹ Ulééca*a* iyəopi ye we yare mpuri yuke-yuke nnyine. Kelukaa-i, mme mee ye ketē nnéi kecá*a* ipuri kecəpe nsínsá.

³² Amá melukaa-maá, n ye lele nn papisi nn wai kuléé kpe*e* kecare-i acə mpiye n fe. Nkuléé yee ilése kecire wale, sinúipi asi ikecá*a* ayámé wapisí.

³³ Sinyárū nsí sicə ke Yeesu uu ye ne m*pa* úye céesi. P*er*ee kutu u n cól*e* me*ko*me kuu ye ripá*i* uú ne céesi.

³⁴ Úu ye pí*ka*i símisi kúu ken*ya*rū n wa, amá lin u ne upi*re*tiki η*ma*ne rin-yá, m*pa* yo ase*i* kuu ye pi*le*se.

*Yeesu ye me*yo* pí*ma* menyine riséé*se*
(Matiyee 8:23-27; Luki 8:22-25)*

³⁵ Keyá*a* k*e* cire nnyóó, Yeesu uu upi*re*tiki maa re: T*ak*é míni kuwélé kucə-m*e* ha.

³⁶ Api risoiwú*i* yá, upi*re*tiki api kúnin*o*i k*pe*-i kuú p*er*e n t*u* ne n t*er*l*e*. Anin*o*i acə an kə pik*ey*ú*r*i we.

³⁷ Kei ke me*yo* pí*ma* menyine ame pipé*pe* kori ániwalé aa kúnin*o*-i n léerip*o* míni ame p*er*e ku n yipu.

³⁸ Kumú*η*é k*pe*-i, Yeesu un kúnin*o*i ké*me*e k*ep*ire-p*o* we, un l*o*ni, tíyu tin tíyulaa kecá*a* l*al*é. Upi*re*tiki api p*er*e u yó*η*se api u maa re: S*aa*, p*o* séélen*le* t*ak*é k*pi*i?

³⁹ Yeesu uu yáka-yaka uu kuy*o* cé*si* uu míni maa re: S*é*é, a ni*η*esi. Kuy*o* aku kéu ai ní*η*esi.

⁴⁰ Yeesu uu l*e* memá*a* upi*re*tiki pi*se* re: Yo nny*a* ke iwame ii nó wa? N*o*n ne n*fa*te*ne* má*a*?

41 Amá ai iwame píma pi wai apí m máikεene re: Usoi úye kecirε ye nkó kaí ne kuyō ne míni ripéne lin u pakarelē?

5

*Yeesu ye unirihélaa paise
(Matiyee 8:28-34; Luki 8:26-39)*

¹ Lē memáá, api Kalilee kupiyε térj api Kerasaa ketē loni.

² Ke Yeesu uu kúninōi-i rincúlame, uú ne usoi unyine yeε akpíi-mē n léeri sáne. Kunírilā kunyine kpeε ye utisi uyē m pεkesi.

³ Akpíi-i kuu ye n sói. Usoi uyē úu kupahaa we. Mpa akpanii, ápi ye fe piké u paasi.

⁴ Mepēhē kulúi kapi ye uana ne nweni hōpi api uanipε ne akpanii paasi, amá u ye ipehe iyē nnéi túúnle. Úka nnaŋε rín pεε tulaalē nké ne utisi uyē tí.

⁵ Ketúné ne kesine kuu ye akpíi-i ne akúú kecáá n kōonii un pupukεε, un umεcirε itói wai ne apare.

⁶ Uu Yeesu ketaa-pō yenu uu pεε wurupō uú ha ukεyu-i wúla

⁷ uu pupεi re: Uléεcaa yeε mpa yo kecáá n tú Kepipi Yeesu, tó ne mpó ne í-ye? Ne ne pó ténile, ne Uléεcaa rinyiri, kape íwe né wa.

⁸ Yeesu ye kunírilā kpē tinóō he re kuké utisi uyē kémεε le. Lē nnya kaku lē máikεε.

⁹ Yeesu uu kō ku pise re: Iye kapi ye pó sée? Aku rinóō u yósu re: Pi ye né sée re kulúi, likumúné re tō kulúi wele.

¹⁰ Akú ne Yeesu téni re úu kape a lakase aké kuyu ketō rilóō.

11 Kúfɔŋlee píima kunyine ye pɛɛ kei rikúúésaa-i túkurile.

12 Aníri aa pɛé ne Yeesu téni re: A ncée ró he tɔké áfɔŋ nnyé lɔ.

13 Yeesu uu ncée he. Aníri aa utisi uye-i léeri aa áfɔŋ loni. Kúfɔŋlee kpɛɛ tu yare áfɔŋ ákotokú até (2.000). Afɔŋ nyɛ nnéi aa wuru áá ne rikúú cépi áá ha ne mínimaa-i kpúupɔ.

14 PISOI pɛɛ pɛɛ a n séni API wuru API ha ne nsímé kuyu ne siyupi kóónú. PISOI API sí piké lelee n wa yɛ.

15 API Yeesu-i sí API utisi uyeɛ pɛɛ aníri kulúí n héesi yenu un tū ne ukɛyu cáká-cáká un kɔ lapaalɛ rísɔne, ai iwame pi wai.

16 Pɛ nnéi inipɛɛ-i kai lɛ n wapisi API lɛ ke aníri áá ne utisi uye-i ní le kɛenkɛɛ ne lɛ kai áfɔŋ n wa.

17 API pɛɛ Yeesu suúluse re uké piketeni-i le.

18 Ke Yeesu uu kúninɔi-i n loni, utisi uyɛ uu u suúluse re u yé u ritiki.

19 Yeesu úu ncée u he, amá u rinóó u he re: A kui aa pipókó leɛpɔ. Aa lɛ ke Upíima uu íwe pɔ n té uu pɔ wai pi kɛenkɛɛ.

20 Utisi uu mesei pɛle uú ha ne nsímé mmɛ kóónú kuwélé kpɛ-mɛ kapi ye n sée re Ayu Kɛfi ketɛ. Pɛ nnéi pɛɛ ye n kɔ, nnóó kai ye pi yi.

Yeesu ye Yairusi ukpére yukuse uu kɔ unási unyine pɔise

(Matiyee 9:18-26; Luki 8:40-56)

21 Lɛ memáá, Yeesu uú ne kúninɔi míni ritime rícɔ tɛ́j. PISOI kulúí API kɔ kei lɛ u n kálaalɛ.

22 Kei ke Pisuiɓi kuyomeyáhaalee uwéése unyine kapi ye n sée re Yairusi uu Yeesu yɛ uu uana metene wula.

23 Uú nε Yeesu meγánsei téni, uu ρε: Kenékpérepí ye kekρō tulε, a kam, aa anίpe kekεcáá láa liké ke yoriye áke kapε kpu.

24 Yeesu uú nε nsé u péne. PISOI kulúí pin u nyikii pin nε u tikilē.

25 Kumúnjé kpe-i, unósi unyine ke ménye ame n foho hái inmē kefi nε ité-me un kei we.

26 Pipóise meγā kuu rika ai u pelu, usiwóó nnéi asi kō itói iye-i tene, úu kō pεε péí. Amá itói in nákiíselē.

27 Kuu nní Yeesu nsímé n kómaalē, uu pεε riwúí te-i lompō uu kepirε-mē Yeesu ilū ca.

28 Likumúnjé ρε u ukefa-i písímé masí ρε: Mπά Yeesu ilū ηmanε kam fe amí ca, né péí.

29 Kuu lē tíncá, ménye mee pεε n foho ame mese nε mese nyere, uu pélu.

30 Yeesu uu cérupō ρε unnanε ye pikéi yisile. Uu riwúí tē kecōpe pansε uu píse ρε: Wóo inélū tica?

31 Upipiretiki apí rinóō u yósu ρε: Pō nyánile ρε pISOI ye pō nyíkiilē, aa kō pεé m písei ρε wóo pō ricaa?

32 Yeesu uu uilúké paí uké uyεε u riñca yē.

33 Unósi uyē uu pitérii kápáá nε iwame mepehē. U lεlεε n wa nyulε. Uu lē nnyā Yeesu ana metene wula uu aseí nnéi u símisi.

34 Amá Yeesu pōō u maá ρε: Unékpére, mpófatenε ye pō yóriyεlε. A n ηme nε nkíηniηε ipótói iké tene.

35 Uu kahanε nkpáni nsímé n tene ke pISOI pεε Pisuífi kuyomeγáhaalee uwéése uyē keyō-i n léeri apí maá ρε: Kepówá ye nkρō masile. Yo nnyā kaa nkpáni Ucélaa méwoō cōηlē?

36 Amá Yeesu úu nkpáni pianōō nyē kutu ricō, uu kuyomeγáhaalee uwéése maá ρε: Kepówuú áke kapε tō, mpókó yεε ρε a nε kefa tene.

³⁷ Lẽ memáá, úu úka ncée he re uké u sarū, insá Piyee ne Yakupu ne Yakupu uwā Yohani.

³⁸ Kapi kuyómeyáhaalee uwéése uyē keyo n tuipō, iwóo ke Yeesu uu kō. PISOI ye pee ikpōtu wóriile pin pupukee.

³⁹ Uu lompo uu pi maa re: Yo nnya kani iwóo likirelẽ non kō tēni? Kεkpérepī kē áke kpu amá ke lonile.

⁴⁰ Api pee Yeesu n sēnnyi. Yeesu uu pee lē memáá pi leseri. U ne kewá kē usaa ne keuni ne upipiretiki pitaani pē kuú pee n tēsi api kei ke kewá kē aké ní we lompo.

⁴¹ Uu kewá kunipe tini uu ke maa re: Talita kum, li aseī re kekpérepī, a yisi, nēe rinóo pō he.

⁴² Kεkpérepī ake mese ne mese yisi ake nsé kápáá. Anmē kefi ne atē kake ye m má. Kapi mewai mē lē n yé, ai mpá úye nnóo yipu.

⁴³ Yeesu uu lē memáá pi kúrúrúse re ápi kape tíyese unyine uké céri. Uu kō pimáa pi kpá re piké kekpérepī kē iluke he.

6

Nasareti pikó ápi Yeesu ne kefa tene (Matiyee 13:53-58; Luki 4:16-30)

¹ Ke Yeesu uu kelō ke-i n yisi uu kuyu kpe-i kuu iwá n li kémee sí, upipiretiki api u tiki.

² Ke kewénteyaa ketúnjé ake n tu, uu Pisuífi kuyómeyáhaalee-i lompo uu pISOI n céési. Nsímé nn nnóo pISOI píima pē nnéí pee kutu u n cólē yipu. Apí m píseine re: Yei ke nní ye nnéí ai mpíí u léenti má? Mewéesesəhə méye mpuri kai nkó nní he má? Iye kuú ne mewaisaŋa mmé mpuri wapisi má?

3 In ne Maari kepipi uséréε? Néntε upiwā pεε Yakupu ne Yosee ne Yuuti ne Simō? Ai upiyεi pεε nní kerócεpe wee? Nní nnéi ai pi tapisi ápi ne Yeesu kefa tεne.

4 Yeesu uu pεε rinóo pi pεεε rε: Antepu kuyu cire-i kapi γε u lómiise. Umpuri pikó ne upiyókó pεε ápi γε u waise.

5 Yeesu úu lē memáá fe uké mewaisaηa piwai rikpá, insá pitóikó pinyine kecáá kuu anίpe rinlāa uu pi paise.

6 Ai Yeesu píri wai kápi ne kefa u n tεne.

*Yeesu γε pitume kefi ne pité túmει
(Matiyee 10:5-15; Luki 9:1-6)*

Lē memáá, Yeesu uu ayu acó nyεε ne kei n kólē kέmεε sí uu apisoι nléεcaasimé céési.

7 Uu pεε upipiretiki kefi ne pité séi uu pi tum pité pité, uu ríηaηε pi he rε piké anίri n lakase.

8 Uu rinóo pi he rε: Ani kape kunaapi memáá líka rimúlú yare iluke née kulóo née kewóó rε ncée kani ne sí.

9 Amá uu rε: Ani anééri metane mεεε mεεε tánti, amá áni kape sitúkanka sité sité tánti.

10 Uu pimáa pi kpá rε: Nón kέyó kέye-i n topile, ani kei n tū hái ne kumúnjé kpe-i kani kuyu kpε n yisine.

11 Pisoι pin yei kusáne piyóó nó n ye née kutu kápi nó ricó, nón n tósu, ani nóánaηa nkoηo péi. Liké pi nyíεε rε pi Uléεcaá nsímé pipakare ye.

12 Pipiretiki pε api ncée póló api pisoι nléεcaasimé n símisi pin tee rε piké pimefine conse.

13 Anίri meγā kapi lákase, api pitóikó meγā kecáá mékpó kōoni itói ii tenente.

*Yohani Uniwolε nkpo
(Matiyee 14:1-12; Luki 9:7-9)*

14 Lε kai wa Yeesu rinyiri ari mpa yei kounu, uyopi Erooti uu ne Yeesu nne kom. PISOI API PEE N SIMAANKEE RE: Yohani Uniwolε ye pikpokpo keme yisile, le nnya kuu nni nnaŋe ma un mewaisaŋa wapisi.

15 PICO PIN MAIKEE RE ELII LO. PICO PO TE MEKEE ANTEPUYE KECPE USE UNYINE LO.

16 AMA KE EROOTI UU LE N KO, UU RE: Yohani uyε tiyu kam n tiyese API TOLU YEE YISI.

17 LIKUMUNE RE EROOTI RICURUU YEE RINOO HE API Yohani paasi API KUKPANIILEE-I SAPO. AI LIKA NNYA KE EROOTI UU LE WA. EROOTI YE PEE UUMAA FILIPU UNASI EROOTIYATI YOSILE.

18 KAI LE N WA, Yohani uu pee u ma re ai ne risa re uke uumaa unasi yosi.

19 EROOTIYATI UU LE NNYA Yohani ukefa-i wai uu ncee weesi uke ne u kpu. AMA UU FE.

20 KE EROOTI UU PEE Yohani m pakarelε un ko nyu re u ase tikilenle, uisoi in ko kecire we nnya, EROOTI UU YE PEE Yohani kecāa ko, un unsime kutu n colε n ye u ricōŋle, mpa ne le u ko pee mpikome lale.

21 AMA KEYAA SONE AKE EROOTIYATI LEERI. KE EROOTI UU UKEMAREYAA ANYA N WAI, UU LE NNYA sōni uu ukuyu pinanē-naŋe ne pisōca piweese ne Kalilee ketε pISOI KECIRE SELEI.

22 KEI KE EROOTIYATI UKPERE UU KENYANKALE-I LOMPŌ UU YESU AI EROOTI NE UPISANE NNEI LARISI. UYŌPI EROOTI UU UKPERE uyε ma re: A lelee ripoo po ni we ne we, ke po li he.

23 Ai wai uú ha ne wéeri re: Pɔn yo né n we, né pɔ li he, mpá in kenéyɔɔpité kuwélé, né pɔ he.

24 Ke ukpére uyē uu kekále-i n léepɔ, uú ha úni pise re: Yo kam yé pise? Uyē uu u pesɛ re: A Yohani Úniwolɛ riyu pise.

25 Uu mekekeke uyɔɔpi-mē pele uu u maa re: Ne la re a nfáani Yohani Úniwolɛ riyu kecáripɔ-i né ritɔsi.

26 Uyɔɔpi ripɔɔ ari caai, amá uawéeri ne pisáne isei nnya, ái kúyule we.

27 Uu mese ne mese uuméré use yukuse re uké ne Yohani riyu u kam. Uméré uú ha uriyu tɔlu kukpaniilee-i.

28 Uu riyu képelente kecáá tɔsi uú ha ukpére uyē ti múise, ukpére pɔɔ úni ri pa.

29 Ke Yohani pipiretiki api lē n kɔ, apí weri api u kpísi apí ha kulési.

Yeesu ye písoi ákotokú anupū (5.000) kpínii

(Matiyee 14:13-21; Luki 9:10-17; Yohani 6:1-14)

30 Yeesu pitume api Yeesu keyúrí cápɔne, api lē ne lē kapi n wapisi ne lē kapi písoi n céesi u keenkɛɛ.

31 Písoi pɛɛ Yeesu-i n sónaapɔ ne pɛpɛɛ ukemɛɛ n léeri ye kulúí tɔsile. U ne upipiretiki ápi ye pɛɛ nkpáni kéyu yē piké iluke li. Lē nnya ke Yeesu uu pipiretiki maa re: Tɔké iyaa le, kei ke písoi ápi ní we aní ha nkáripɔ wéntɛ.

32 Api kúninɔi loni piké kei ke úka úu ní we ha.

33 Písoi meyā api pimétóhé yénu api kɔ pi ceru. Ayu nyɛɛ ne pi n kólē nnéi písoi api ntóó wai api kei kapi n sí pi fɔsu.

34 Ke Yeesu uu kúninɔi-i n léemɛ, uu písoi kulúí yenu ai íwe u wai re pi pɛɛ we yarɛ isɛɛ yɛɛ íi usé m má nnya. Uu mese picélaa pi loni ai nánjai hái.

³⁵ Kε ituηε ii n tene, upipiretiki apί ne u kα api uu maa re: Lίka ai kelθ nkέ-i we. Lē memάά, ituηε ye kα tenele.

³⁶ A pi maa re pikέ ha siyupi ne ayu nyee ne ró n kólē kémee liluke-luke lééri.

³⁷ Yeesu uu rinóo pi yósu re: Ani nórinécúruu liluke-luke pi he. Api u píse re: Tα nkpréni sínle tóké nwóóweni mepipi píle píle meté ne akpónó lα ari pi pa pikέ li née?

³⁸ Yeesu uu pi píse re: Akpónó alé kani má? Ani ha ripaí. Api píseine api limemάά Yeesu rinóo yósu re: Akpónó anupū ne ikpíntomé ité.

³⁹ Uu pεε rinóo pi he re pikέ meyúí péni kecáá awúí awúí pi tonse

⁴⁰ api anái anái túnti, acα písoi píle píle, acα kuwóó kuwóó.

⁴¹ Uu akpónó anupū ne ikpíntomé ité iyē kpísi, uu keyóme weríí, uu iluke iyē kecáá Uléécaα pōonece. Uu lē memάά akpónó kpókarine uu upipiretiki pa re pikέ písoi hōone. Uu kα ikpíntomé ité iyē pinnéí hōóne.

⁴² Api pinnéí le api lepu.

⁴³ Upipiretiki api akpónó ne ikpíntomé kerí cápinente ai anére kefi ne até yipu.

⁴⁴ Pεpεε iluke iyē n li kémee pitisi ye lele ákotokú anupū (5.000).

Yeesu ye míni kecáá sōne

(Matiyee 14:22-33; Yohani 6:15-21)

⁴⁵ Yeesu uu lē memάά mese ne mese upipiretiki rinóo he re pikέ kúninōi lθ pikέ ha rikóitime ricα-pα u m mé, Petisayita kuyu kuwéé-mē, uyē uké pεε kumújé kpe-i písoi n kúúnse.

46 Kuu pisoi rin-yá, uu riyópe taá uké keyóme yáási.

47 Kai nnyóó ní wa, kúninɔi kun mínimaa kecɔpe we. Yeesu póon umecire ketě mmé we.

48 Uu yénu re kúninɔi pitíkíí ye íwe pi waille, likumúńé re mē kapi n sī ke kuyɔ píima kunyine aku pépuri. Tiweeki kumúńé, uu pikuwélé-mē n sónepɔ míni kecáá, un la uké pi rifaau.

49 Kapi u n yé un míni kecáá sónne, api músu re kėpirii-pirii kenyine ye ke, api pipupukee loni.

50 Pinnéi peε meyíkíyiki u yě ai pi tútúfise. Yeesu uu peε rinóo pi maa re: Iwame íi kape nó wa, nē ŋmaa lo.

51 Uu limemáá kúninɔi-i pi leepɔ, kuyɔ aku kéu. Ai píri pi wai hái

52 likumúńé re piakin ntake nnya, ápi peε akpónó mewaisaŋa mē kō.

*Yeesu ye Kenesareti ketě kémee pitóikó paise
(Matiyee 14:34-36)*

53 Metéń-maá api Kenesareti ketě tulu, api rikóitime pikuninɔi karii.

54 Kapi kúninɔi-i n léeme, pisoi api mese ne mese Yeesu ceru.

55 Api ketě kē nnéi kóónú, apí ye pin n kō te u yei we, api kei nnéi ne asáńáápɔré kémee pitóikó u n sónaapɔ.

56 Pi ye kėyaála-i pitóikó nánaisele siyupi ne ayu ne awosoo nye-i kuu n sónne apí ne u n téni re uké tíyese pitóikó piké nípa uketukanka nnɔo rica. U ye pē nnéi peε u rińca pəisentele.

7

*Pifarisi ne pikpure inyekii kecáá nstmé
(Matiyee 15:1-9)*

¹ *Pifarisi ne *isé picélaa pinyine peε *Yerusalem n léeri api Yeesu kewúipi wai.

² Api upipiretiki pinyine yenu pin iluke le ne anípe kperinkpekóó, ápi pianipe nale yare kai pi-inyekii kémεε m pise.

³ Ke Pifarisi ne *Pisui fi picó nnéi api meýánsei pikpure inyekii m múílě nnya, pinsá řsone n nale, ápi ye li.

⁴ Pin kó kuyáa n leemε, pi ye piinyekii menale mē nalele api kelenε le. Pi ne pimεkpurewai meýā yare nní piheehεεε ne sicáripí ne apóri piheεεε múílεnε.

⁵ Pifarisi ne isé picélaa api peε u pise re: Yo nnya ke pipópiretiki ápi pirókpure inyekii tikilě pin ne anípe kperinkpekóó iluke le?

⁶ Yeesu uu rinóó pi peε re: Asei ke *antepu *Esayi uu mekeε-me nónnésímé yémme. Nó kecáá kecáá mewai pikó le yare ke Esayi uu n wói re Uléécaá ye maá re:

Nnóó-i ηmane ke písoi mpí api ríyu né waiselě, amá ápi peε pisifa-i ne né kólě.

⁷ Piiyáhaa ye likpárákóó le.

Pi rinyale pin sisoipipi inyekii kpísi pin céesi yare inékó ye nyi.

⁸ Uléécaá isé kani kepire ritó ani sisoipipi inyekii m múílě.

⁹ Uú nōj te: Ani riηmóópú ani Uléécaá isé kepire tó aní ne nóinényékii picélaa kényu mahani.

10 Ticuruu *Moisi ye mekke-me maa re: A upósáa ne upóni ríyu waise. Uu kɔ re úye un usáa née úni anó n wa, li pise re piké liute kpu.

11 Amá nǒ ne ye re: Usoi un usáa née úni m maa re: Lẽ kuú peé ní la uké ne u lǐ Ulééca hẽe,

12 áni ye liute riyá uké linyine lico piwai usáa née úni rikpá.

13 Mẽwee mẽ yee tíyesele ani Ulééca Nsímé cókoi ne nínényékii isé kani n yekeilẽ. Mewai mẽ meco kani n wapisi ye kɔ piyẽ.

*Lẽe ye usoi mékperinkpe n waise
(Matiyee 15:10-20)*

14 Yeesu uu limemáa pisoí picápine kpá uu re: Ani nónnénéí kutu né ricɔ ani kóm.

15 Litahaikó líka áí we lee yé lin usoi kémee n lǒ, ai Ulééca inipere-i mékperinkpe u waise, amá lẹe usoi kémee n léenti lee ye Ulééca inipere-i mékperinkpe u waise. [

16 Úye un ukóme uké kǒ.]

17 Ke Yeesu uu pisoí pẽ kecɔpe n yisi, u ne upiretiki api kényɔ loni api kényárũ kẽ aseí u pise.

18 Uu rinó pi pese re: Nǒ ticuruu áni kɔ mesɔhɔ máa? Lẽ nnya, áni nyu re lǐ nnéí lee usoi kémee n léeripɔ áí yé fe liké Ulééca inipere-i mékperinkpe u waise?

19 Likumúnjé re áí urikinj kémee kai léeripɔ, amá kuloi-i le, uu kɔ peé cukú. Yeesu memaa mee nyíselẽ te iluke nnéí ye kuluke wele.

20 Uu pimáa pi kpá re lẹe usoi kémee n léenti lee ye mékperinkpe u waise.

21 Liriyíkí re usoi kefa-i ke simúnjé kópe nfasimé ne iwásá ne piyaa ne pisoikǒ

22 νε ucɔ unɔsi née ucɔ ula kuwáncɔ piwai ne memá nnáápí ne rikpákárá ne piyaaluke ne nturi ne iníπεε caa-caa ne picɔ alē ne rikókəri ne píyuwélaa ai léenti.

23 Nní nnéí, usoi kefa-i ke nní nnéí ai léenti, léléε ye kɔ mékperinkpe u waise.

*Kanaa kuyu unɔsi unyine nfatene
(Matiyee 15:21-28)*

24 Ke Yeesu uu kei n yisi, uu Tiiri kuyu kuwélé-mē sí. Uu kégɔ kenyine-i tone. Uu la unyine uké u yē. Amá nḡpá ne lē, úu fe uké umεcife pesí.

25 Unósi unyine kewá keε kuníri n héesi uu kóm pin Yeesu nsímé wai. Uu péé ha Yeesu keyu-i wúla.

26 Unósi uyεε usáne le, úu *Usuifi. Sirii keteni-i kapi u mari. U Fenisii ukó le. Uú ne Yeesu téni re uké uukpére kuníri lakase.

27 Yeesu uu péε u maa re: Ai nyamí te piké siwá iluke kpísi piké sipɔpipi risá.

28 Unósi uu rinóɔ u pεε re: Mesei ye me Sáa, amá siwá sin piluke m masí, sipɔpipi yeε lē ke siwá asi keteni-i m póroise híneile asi le.

29 Yeesu uu péε u maa re: Tipónóɔ ntí nnya, a n ηme, kuníri ye upókperε kémeε léepɔle.

30 Kuu kégɔ n kúí, uu kewá léεpɔ ken ne keripɔɔ finu, kuníri kun tómpɔ.

Yeesu ye utusuí yeε úu nsónε n símisi paise

31 Yeesu uu limemáá Tiiri ketē yisi uu Sitɔɔ kuyu cɔpu, uu kuwélé kpē kapi ye n sée re Ayu Kefi ketē-mē walá uu Kalilee kupiyε-mē pele.

32 Api péé ne utusuí yeε úu nsímé n fe nsónε Yeesu weri. Apí ne u téni re uké anípe ukεcáá rilaa.

³³ Yeesu uú ne iyaa u lelu, uú ne písoi ketaa wai uu usinipepi atu-i u tampɔ uu rilémpi kecáá meta u teŋ.

³⁴ Uu lɛ memáá nfáa tóori uu re: Efaata, liasei re: A tápile.

³⁵ Mese ne mese uatu aa tápile, tilémpi ari fénnɛ, uu nsímé loni nsɔnɛ.

³⁶ Yeesu uu lɛ memáá rinóo pi he re ápi kape tíyese unyine uké kɔ. Amá mpa Yeesu memale méye ke pɛ ápi nsímé piyóó nmóópúlɛ.

³⁷ Pírí píima kai meyansei pi wa apí m máikɛɛ re: Lɛ nnéi kuu n wa, asaa lo, mpa pitusuí, u ye pi komeisele, uu pɛ alempi nyɛɛ m pahaalɛ símaase.

8

Yeesu ye písoi ákotokú ana (4.000) kpinií (Matiyee 15:32-39)

¹ Písoi kulúi apí kɔ kumúnjɛ kpe-i picápine kpa nsɔnɛ ápi kɔ líka má piké li. Yeesu uu upipiretiki séi uu pi maa re:

² Písoi mpí icɔ ye íwe né wele. Siyáa sitaani ye nsí kapi né tikiłɛ ápi kɔ líka má piké li.

³ Pimeyã ye ketaa leerile. Lɛ nnya, nen nkpeni ne nkú mmú pi m maa re piké kúi, pi yé ha nsé pɔnɛ.

⁴ Kei ke upipiretiki apí rinóo u yɔsí re: Yei kari yé písoi píima mpí nnéi iluke yɛ kelɔ kóima nké-i?

⁵ Yeesu uu pi pise re: Akpónó alé kani má? Apí rinóo yósu re: Aseɛi.

⁶ Uu limemáá písoi pɛ tinóo he re piké keteni-i tone, uu akpónó aseɛi nyɛ yósu, uu akɛcáá Uléécaɔ pɔnɛse uu pɛɛ a kpókɔrine uu upipiretiki a pa piké hóónɛntɛ, apí písoi a hɔnɛ.

⁷ Pi kɔ pɛɛ ikpíntomé inyiné mále. Yeesu uu kɔ iyē kecáá Uléécáa pɔ̀nɛsɛ uu rɛ piké kɔ iyē hɔ̀nɛ.

⁸ Api le api lɛpu, api ilukɛ pɔ̀nɛ-pɔ̀nɛ kóóí anéré asɛí.

⁹ Písoi pɛɛ tu yarɛ ákotokú ana (4.000). Kapi ḿ masí, Yeesu uu pɛɛ rɛ piké kúí.

¹⁰ U nɛ upipirɛtiki api mɛsɛ nɛ mɛsɛ kúninɔ́i loni api Talimanuta ketě sí.

*Pifarisi yɛ Yeesu píɛ rɛ uké mɛwaisaŋa wa
(Matiyee 16:1-4)*

¹¹ Pifarisi api Yeesu lɛɛpɔ́ api nɛ íkɛɛnɛ u kápáá api pɛɛ ripinɛ u wai rɛ uké nyíɛ rɛ Uléécáa kémɛɛ kɛ unnaɛ nɛ léri.

¹² Yeesu uu mɛyá nfáa tóóri, uu ukɛfa-i maa rɛ yo nnya kɛ nfáani písoi mpí api mɛwaisaŋa piyéne la? Asei kam nó símisi, nfáani písoi mpí ápi mɛwaisaŋa méka yɛnune.

¹³ Uu lɛ mɛmáá kei pi yá uu kúninɔ́i loni uu rikóitimɛ ricɔ́ sí.

*Pifarisi nɛ Erooti nkprónótɔ́ pite
(Matiyee 16:5-12)*

¹⁴ Upipirɛtiki yɛ pɛɛ akprónó kecáá palɛilɛ. Kuse ŋmanɛ kapi múlɛ kúninɔ́i-i.

¹⁵ Yeesu uu rinóó pi hɛ rɛ: Ani nó mɛnécíɛ tí n̄sɔ̀nɛ nɛ Pifarisi nɛ Erooti nkprónótɔ́ pite.

¹⁶ Pipirɛtiki yɛ pimɛcɔ́pɛcɛɛrɛ símisi rɛ ápi akprónó má.

¹⁷ Kɛ Yeesu uu lɛ n céri, uu pi píɛ rɛ: Yo nnya kani máikɛ rɛ áni akprónó má? Ai kahanɛ nó rikpáii n̄ɛ áni kahanɛ n céri? Nóanétu yɛ takasilɛɛ?

¹⁸ Nɔ́ iní pɛɛ mále, áni kɔ pɛɛ nyáni, nɔ́ atu mále áni kɔ pɛɛ kómɛi. Ani léisɛɛ?

19 Kumúnjé kpe-i kam akpónó n kpókòrìne am pìsoi ákotokú anupū (5.000) hǎone, anéré alé kani iluke tǎwǎ yípū aní ne tǎmpǎ? Apì u maa re anéré kɛfi ne até.

20 Yeesu uu kǎ pi pise re: Kam akpónó aseɛi pìsoi ákotokú ana (4.000) n kpókòrìne ní, anéré alé kani iluke tǎwǎ yi? Apì re: Aseɛi.

21 Uu pɛɛ pi maa re: Ai kaha ne nó n hemneɛ?

Yeesu ye Petisayita-pǎ unyíye pǎise

22 Kɛ Yeesu ne upipiretiki apì Petisayita n tu, pìsoi apì ne unyíye unyine u lɛɛpǎ apì ne u tɛni re uké u ríca.

23 Yeesu uu unyíye kunípe tini uu u tǎwǎi uú ne kuyu ilúké sí uu pɛɛ meta inípeɛ-i u wai, uu anípe ukɛcáa láa uu u pise re: Pǎ linyine nyánii?

24 Unyíye uú weríi uu re: Ne pìsoi nyánile, amá pi pɛɛ wele yare aléé, pin sǎne.

25 Yeesu uu uinipeɛ píca kpá, kɛ unyíye uu n nyánɛi tíkí-tíkí, uu pélu uu mpá yo n nyáni cáí-cái.

26 Yeesu uu pɛɛ u maa re uké kúí, amá úu kape kuyu lǎ.

*Piyɛɛ ye yámne re Yeesu ke Ulééca u wéɛ
(Matiyee 16:13-20; Luki 9:18-21)*

27 Yeesu ne upipiretiki apì Sesaree Filipu siyupi kɛmɛɛ sí. Uu ncéé kɛmɛɛ pi pise re: Pìsoi ye máikɛɛ re néɛ úye?

28 Pi máikɛɛ re pǎwǎ Yohani yeɛ míni pìsoi ní wole, píca re pǎwǎ Elii, píca re pǎ antepuye kɛcǎpe unyine le.

29 Yeesu uu pi pise re: Nǎ ní? Nǎ mpíi máikɛɛ re néɛ wóo? Piyɛɛ uu rinǎwǎ u yǎsu re pǎ ke Ulééca u mɛkɛɛ-mɛ wéɛ.

30 Yeesu uu pi nyi re apì kape linka úka símisi.

*Yeesu ye unkpɔ ne umeyise nsímé riyóó
(Matiyee 16:21-28; Luki 9:22-27)*

³¹ Uu mɛncire picélaa pi kuru re li pise re Usoi Kɛpipi keké meyansei íwe li. Pisuiɓi piwéése ne pɛpɛe ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése ne isé picélaa piké ke ηmeriye. Li kɔ pise re piké ke kpu ake kɔ keyáa táánũ tuné yisi.

³² U símisile n̄sɔne kpáii. Kei ke Piyee uu iyaa u sée uu re ái l̄ kuu yé pɛe wa.

³³ Yeesu uú ηmɛelú uu upipiretiki paí uú ne Piyee cési re: Setani, a ne ketaa né wa, likumún̄é re sipómún̄é ási Uléécaá sikó, amá sisoipipi sikó ye si.

³⁴ Yeesu uu pɛe l̄ memáá pisoɓi ne upipiretiki séi uu pi maa re: Úaye un n la uké né ritiki, uké umɛcire pípaí riyá, uu ukunapélékóó ya * uu pɛe n̄ tiki.

³⁵ Ai líka nnya, úye un n la uké unfaa lɔ, u n fóm̄nile, amá úye un unfaa n fóm̄ n̄ ne Nsímé Kɛcire nnya, liute yee yé unfaa lɔ.

³⁶ Usoi kulaa ye kúye in te u ketē nté memá nnéi yé uu pɛe kpi.

³⁷ Linyine ye we ke usoi uu yé n héele uké ne unfaa n lɔ?

³⁸ Úye un neni inései ne nnésímé isei n wa, piwásánkaí ne pikópekóó mpí kɛcɔpe, Usoi Kɛpipi yé kɔ uisei wa, ken píyei m pɛeri ne keusaa meyoopi ne piléécaatumɛ.

9

¹ Uu pimáa pi kpá re: Asei kam nó símisi, pinyine ye nté wele pɛe yé Uléécaá iyɔopi n yé in ne innaηe wemɛ api kelenɛ kpíni.

* **8:34** Mat. 10:38

*Yeesu ipiηe ye conse
(Matiyee 17:1-13; Luki 9:28-36)*

² Siyáa sikpuulū memáá, Yeesu uu Piyee ne Yakupu ne Yohani kpisi apí ne riyópe cáca rinyine taá apí ha kei pimεcire n we. Uipiηe ii conse piinipεε-i.

³ Uilū íf n tēlu, ii wárara pói-pói, ntómé mmē n n n n má ketē nké ne kenkinii.

⁴ Kei ke Elii ne Moisi apí peε rikpáfúme, pi ne Yeesu pin yói.

⁵ Piyee uu peε Yeesu maa re: Sáa, li nyamle re tóké peε nté n we. Tó la re tóké sicáηípi sitaani karii, pó keεε, Moisi keεε, Elii keεε.

⁶ Piyee úu nkpáni nyu mmē kuu yé peε ní male, likumúηé re iwame ye u ne Yeesu pipiretiki tōwō wale hái.

⁷ Kuhope kunyine akú weri aku pi hila. Tinóo rinyine ari kuhope kpe-i léeri re: Nkó yeε Kenépipi lala, ani kutu ke ricō.

⁸ Mese ne mese apí piilúké nnéi páii, amá apí úka yē, Yeesu yeε pikekúrí ní we memáá.

⁹ Kapi riyópe n cépilē, Yeesu uu rinóo pi he re apí kapε tíyεε unyine uké lē kapi n yé kō hái ne keyáa kē ke Usoi Kepipi akε yé pikpōkpō-i n yisi.

¹⁰ Apí nsímé mmē nyi, amá apí pimεcōpεcire m píseine re yoo pikpōkpō kémεε meyise?

¹¹ Lē memáá, upipiretiki apí u píse re: Yo nnya ke isé picélaa apí máikεε re Elii yeε peεrine liké kelene ketē ketō tu?

¹² Uu pi peεε re: Mesei ye me re Elii ye peεrine kelene uké nípá yo nyóonse. Yo nnya kai mpíi wólaalē te Usoi Kepipi ye íwe lenε meyá apí keipuri yulu?

13 Amá ne la ké nó símisi re Elii ye pipεεμε masile písoi apí ne u wai lē kapi ní la yare kai ukεcáá n wólaamεlē.

*Yeesu ye kεwá kē ke kuniri aku m pekεsi paise
(Matiyee 17:14-21; Luki 9:37-43a)*

14 Kapi pipiretiki tərō n nyahairō, api písoi kulúí yenu pin kεwúipi pi wailē, isé picélaa pin ne pi kεηεne.

15 Ke písoi api mεse ne mεse Yeesu n yé, ai pi kaikai, api pee n wúrunkεεpō piké u yáási.

16 Yeesu uu upipiretiki pise re: Yoo mpíí nó ne pē kεηενεσε?

17 Utisi unyine uu pee riwúí te-i rinóo yóori re: Sáa, kεpóméé karí ne kénépipi ka. Kuníri kpeε ke n lō ye nsímé ke pōnεselenle.

18 Mpá yei kai ke yisi, ku ye ketē ke tale ake atalalaá léeri, ken aní takai, ipiηε ii nánu. Amí ne pipópiretiki téni re piké kuníri kpē lakase, amá ápi fe.

19 Yeesu uu rinóo pi yósu re: Nó nfatεnciré pikó mpuri mmú, ituηε ilé kam nókenémeε pitóne kpáne? Ituηε ilé kam yé lē ne nó n kahari? Ani ne kεwá né kam.

20 Apí ne ke u hapō. Ke kεwá ake Yeesu n yé, kuníri aku kei nní ke lémesi, ake keteni-i lólu aké m pímiise ken atalalaá léeri.

21 Yeesu uu keusaa pise re: Píyei-me kai ye nní ke wa? Uu rinóo yósu re: Háí uiwā-me le.

22 Mεpehē kulúí ke kuníri kpē aku ye nna ne míni-i ke risápō keké ne n kpu nnya. Amá in te pó fe aa linyine wai, a kam aa ró come. A irówe ripaí.

23 Yeesu uu rinóo u pεσε ρε: In te pó fe née? Uye un ne ukεfa Uléεcaa n tενε, úu líka póonενε.

24 Mεσε νε mεσε, κεwά kε usaa u pupει ρε: Nέ νε kεfa tενελε! Amá a kam a né comε, nnéfatενε rín piye.

25 Ke Yeesu uu risoiwuí n yé tin u kálaari, uu kuníri semni ρε: Pó kuníri kpε, póo ye atusuí usoi n waise aa nsímé u póonεσε, a κεwά ke-i le, kapε píkaí kekεmεε pεepó, née rinóo pó he.

26 Akú lelu kun pupukεε, kun kó κεwά nanεiselé. Κεwά aké n we yare ke kpule, pisoí meyã api waise ρε ke kpule.

27 Amá Yeesu uu kekunipe múlú uu ke yukuse, akε yisi akε nyere.

28 Ke Yeesu uu lε memáá kέyo n ló, upipiretiki api pimpehencire u pise ρε: Yo nnya kári fe tóké kuníri nkú lákase?

29 Uu pi maa ρε: Keyóme mecire ke usoi uu yé yáasi úú ne kuníri nkú mpuri lakase.

*Yeesu ye unkpó ne umeyise nsímé kpálé
(Matiyee 17:22-23; Luki 9:43b-45)*

30 Api kei yisi api Kalilee keté téj. Yeesu úu pεé la piké kei kuu rí we ceri.

31 Likumúnjé ρε u ye pεε upipiretiki céésile uu ye pi maa ρε: Pi Usoi Kepipi tinine api pisoí anipe-i ke wai piké ke kpu. Kemεkpó-maá, ke yé keyáa táánũ tunjé nkpó kémεε yisi.

32 Amá Yeesu pipiretiki ápi meyu mē kō. Iwame ii kó ηmurei piké pise.

*Wóo pipiretiki kecape uwéése?
(Matiyee 18:1-5; Luki 9:46-48)*

33 Api Kaperinawum tulu. Kapi kέγω n tu, Yeesu uu pi piise re: Yoo पेε ncée kέμεε nό kέηενεσε?

34 Amά api sέέ keu. Ai líka nnya, pi पेε ncée kέμεε kέηενε re úye yeε pikεcαpe uwέέσε?

35 Yeesu uu पेé tone, uu upipiretiki kefi ne pité séi uu pi maa re: Úye un n la uké ufoí, li piise re uké nónnénéi utαρω uu nónnénéi ukεikó.

36 Uu kewά kenyinge kpísi uu pikεcαpe nyereσε, uu ke kpísi uu pékéri uu पेε pi maa re:

37 Úye un siwά nsί kecαpe kέye kusáne n yási né nnya, tinécúruu kuu kusáne yási, úye un kα kusáne né n yási, aí rinécúruu kuú yási, amά uyεε né n tumme kuú yási.

*Úye un kerócáa n kpálē, uyē úu uróláaro
(Luki 9:49-50)*

38 Yohani uu u maa re: Sáa, tα unyinge yenle un aníri lakase ne ripónyíri nnaηe úu kα पेε ró tíkilē. Kúu ró n tíkilē nnya, arí ne u yulu.

39 Amά Yeesu uu rinόω yósu re: Ani kapε ne u ye, likumúnē re úka úu we yeε ye rinényíri ne mewaisaηa n wa uu kei nní cire nnékope símisi.

40 Úye un kerópire n we uyē úu uróláaro.

41 Kani né Kirisi pikó nnya, úye un kα rinényíri nnya míni nírē-nírē nó n he, aseí kam nó símisi, liute úu uihéé paane.

*Akópe pikaase kecáa nsímé
(Matiyee 18:6-9; Luki 17:1-2)*

42 Amά úye un siwά σεε ne nní kefa né n tene kenyinge akópe n waise, li kutasi we piké rináipare mule-mule níηme wa api ripόω u lesi api mínimaa-i u sápo.

⁴³ In τε κυρόνιπε κρεε ακόρε πό waise, a ku riké. Li kutōsi we a nfáa yē ne kunίπε keri ne kaa yé anίπε keté m má áá ne nna κρῶciré kelō loni, kei ke nna rín ye píkai n kpu.

⁴⁴ [Kei ke apapi nyee ye ipίne n li áa ye n kπί, kei ke nna rín ye kō n kpu.]

⁴⁵ In τε κυρόνα κρεε ακόρε πό waise, a ku riké, li kutōsi we a kúna kuse m má áá ne nfáa yenu ne kaa yé ána keté m má apί ne nna κρῶciré kelō kémee pó sápo, kei ke nna rín ye píkai n kpu.

⁴⁶ [Kei ke apapi nyee ye ipίne n li áa ye n kπί, kei ke nna rín ye kō n kpu.]

⁴⁷ In τε μερόνιπεε μεε ακόρε πό waise, a me lese aa ketaa-pō fómni. Li kutōsi we pāké Uléécaa iyōapi kémee lō ne menίπεε μεσε ne kaa yé inίπεε ité m má api pe nna κρῶciré kelō kémee pó sápo, kei ke nna rín ye píkai n kpu.

⁴⁸ Kei ke apapi nyee ye ipίne n li áa ye n kπί, kei ke nna rín ye kō n kpu.

⁴⁹ Likumúnjé re: PISOI nnéi kecáá kapi nna kōonune yare kapi ye nnί iluke kecáá nnyási n fulei.

⁵⁰ Nnyási ye linyine kecire le, amá mmelō men n kpu, yo kapi ye ne n larukuse? Ani nnyási macō n lááru, nkίnnine nké kō nókenécōpe n we.

10

*Utisi ne unási pitúunne kecáá icélaa
(Matiyee 19:1-12; Luki 16:18)*

¹ Yeesu uu ncée pōlō uu Yutee ketē loni uu kō Yuritee rikoitime ricō kuwélé-mē sí. PISOI kulúí api kō pikálaa u kpá uu kō pē picélaa loni yare kuu ye n céesi.

² Pifarisi pinyine apí ne u kɔ piké ne ripine u n wa nnya, apí u pise re in te ncée ye we re utisi uké uunɔsi ye.

³ Uu rinɔɔ pi pɛse re: Iye ke Moisi uu nó pise re ani wa?

⁴ Api rinɔɔ yósu re: Moisi ye utisi ncée hele re u yé fe uu pitúunne ritelé unósi wɔlu uu pɛe u yulu.

⁵ Yeesu uu pɛe pi maa re: Nɔ́anékín ntake nnya ke Moisi uu isé nnyí nó wóí.

⁶ Amá ḿpá yo mewai kekoraane, Uléécáa ye utisi ne unósi wale.

⁷ Lẽ nnya ke utisi uu usáa ne úni yisine uu unósi kpísi api péne,

⁸ u ne uyẽ api panse ipiɛ ise. Kai nní lẽ n wa, ápi nkpéni pité, amá piipiɛ ye ise le.

⁹ Lẽ nnya usoi úu kape lẽ ke Uléécáa uu rimpéne kóólene.

¹⁰ Kapi káyɔ ní ha, Yeesu pipiretiki api kɔ nsímé mmẽ kecáa pipise u kpá.

¹¹ Uu pɛe pi maa re: Uye un uunɔsi n yè un uféé n kpísi, u ne unósi foí púnnele, iwásánkaí kuu lẽ wa.

¹² Unósi un uula n yè un uféé n sɔ́, iwásánkaí kuu lẽ wa.

*Yeesu ye siwá tinɔɔ sɔne ritikise
(Matiyee 19:13-15; Luki 18:15-17)*

¹³ PISOI apí ne Yeesu siwá leepɔ re uké si rica. Amá upipiretiki apí ne pi cési.

¹⁴ Ke Yeesu uu lẽ n yé, áí ne u risá, uu pi maa re: Ani riyá siwá síké kenémeé kam, áni kape si tápisi, likumúɲé re mpí pɛe simɛɔ ní we pɛe yé Uléécáa iyɔpi kémee lɔ.

15 Asei kam nó símisi, úye unsá Uléécaá iyᵊᵊpi n ᵊmurei yare ke kewá ake ye n ᵊmurei, úu uiyᵊᵊpi kέmεε lonine.

16 Uu pεε lē memáá si sakaa uu anίpe si laa uú ne rinóᵊ sᵊne si tikise.

*Uᵊmánε māmá unyine kecáá nsímé
(Matiyee 19:16-30; Luki 18:18-30)*

17 Ke Yeesu uu ncée m pólólē, utisi unyine uu u tulu ne ntóᵊ, uú ha ukeyu-i wúla uu pεε u pise re: Sáa sᵊne, íye kam waine kέ ne nfáa tenεciré yé?

18 Yeesu uu u maa re: Yo nnya kaa né sée re Usᵊne? Uka úu usᵊne, insá Uléécaá mεciré.

19 Mpá liké íye wa, pᵊ Uléécaá isé nyule re: Kape usoi kpu, kape iwásá wa, kape yáai, kape nnᵊᵊme itansei nyere, kape unyine ncaai nka wa, a upósáa ne upóni ríyu waise.

20 Uu rinóᵊ u yᵊsu re: Sáa, hái inéwá-me kam lē múlīlē.

21 Yeesu uu u nyáni ne nla, uu pεε u maa re: Likei lise lee pᵊ párilē, a n ᵊme a lē nnéí kaa m má yáá, aa siwóᵊ sē píwekᵊᵊ hᵊᵊne, pᵊ pεε memá yé keyómεcaapᵊ. Pᵊn lē piwai m masí, aa pεé weri aa né tíki.

22 Ke utisi uyē uu anᵊᵊ nyē n kᵊ, ke ukunipe aku nní mí mulú nnya, ukeyu ake cᵊhᵊne uú ne mpᵊᵊcaai tᵊmpᵊ.

23 Yeesu uu upipiretiki pεε u n kálaalē nyáni, uu pi maa re: Uléécaá iyᵊᵊpi kέmεε pilone ye ne pimámá páápú kpa!

24 Anᵊᵊ nnyé aa Yeesu pipiretiki píri wai. Amá Yeesu uu pimáa pi kpá re: Sinépipi, a tíye Uléécaá iyᵊᵊpi kέmεε pilone ye pᵊólú kpa!

25 Kuyoooyo kun n la kuké kehímpi kupole-i lompō, li yé kutōsi m purú ne ke umámá uu yé ní la uké Uléécaā iyōōpi kέμεε n lompō.

26 Ai kō meγánsei píri Yeesu pipiretiki kπά, api pεέ m píseine re: In lee ni, wóo ye pεε píyulale yē?

27 Yeesu uu pi nyáni uu re: Usoi kέμεε, lē ái kuwai we, amá ái Uléécaā kέμεε. Likumúnjé re mίπά yo ye kuwai wele Uléécaā kέμεε.

28 Piyee uu pεε u maa re: A ripái kari lirókó nnéi n tíye tōn pó tikilē.

29 Yeesu uu rinóō yósu re: Asei kam nó símisi, úka úu we yee yé né ne Nsímé kecire nnya, kέyo ne pimáa ne piwá, ne piyéi ne píni ne písáa ne siwá ne sicare n tíye

30 úu yé pεε neni mewee mmé-i síyo ne pimáa ne piwá ne piyéi ne píni ne siwá ne sicare mepehē píle n yé. Uu yé kō Yeesu pitiki iwe paa. U yé kō aηmē nyee n wéme kέμεε nfáa teneciré yé.

31 Pifoí meγā yé pitórōō panse, pitórōō meγā api pifoí.

*Yeesu ye metáanū unkpō ne umeyise nsímé símisi
(Matiyee 20:17-19; Luki 18:31-34)*

32 Ncée kέμεε kapí pεé we pin Yerusalem-mē sí. Yeesu un pikεkpeē sónε, upipiretiki pin kewuu píralē, iwame in pεpεε pi n tíkilē we. Yeesu uu kō upipiretiki kefi ne pité kpísi uu lelee u n leerine pi símisi

33 uu re: Nō nyánii, Yerusalem kari nni símpō piké ha kei Usoi Kepipi tí piké pεpεε ye Uléécaā inyóōnse n wa piwéése ne isé picélaa anipe-i wa, pē piké ne

u túhaane api yekei re piké u kpu. Pi yé pepee ápi Ulééca m pakarelē anipe-i u wa.

34 Pi yé méwoo u nyáni api ukεcáa meta tuke, api iséi u fopii api pee u kopu. Amá siyáa sitaani memáá, u yé nkpò kémee yisi.

*Lē ke Yakupu ne Yohani api Yeesu m pise
(Matiyee 20:20-28)*

35 Sepetee sipipi keté, Yakupu ne Yohani apí ne Yeesu kò api u maa re: Sáa, tò la re a lē kari pò n welune ró wa.

36 Uu pi maa re: Yo kani mpíi la re ké nó wa?

37 Api u maa re: Pòn píyei ipóyòpi kémee n tone, tò la re a tíyese use uké kupólukε-lukε-mē n tū, ucò kupómíi-mē.

38 Yeesu uu pi maa re: Ani nyu lē kani nní n welu. Nó fe ani ntóosi keporipi kam n nírunε níruu? Néε nó fe ani íwe takai yare kam i n takaine?

39 Api rinóo yósu re: Tó li fe. Yeesu uu rinóo pi pese re: Mesei ye me re nó ntóosi keporipi kam n nírunε n ntí, te íwe kam n takaine kani takaine.

40 Amá in kunélukε-lukε née kunémíi-mē metone nkó mmú ái née yé tíyese liké ne lē. Pē nnya ke sitóne sē asi n nyóonselē kuu si pane.

41 Kε Yeesu pipiretiki kefi tərəə api lē n kò, piarpəə áá ne Yakupu ne Yohani caai.

42 Yeesu uu pee pi séi uu pi maa re: Nə nyule re pē kapi n kpíilē te ayu piwéése ye pinnanɛ ne a wéekuselɛnɛ, pisoi kecirɛ pin pinnanɛ a nyíselē.

43 Amá ái li mεcə kai nó kémee we. Uaye un n la uké nókenécəpe uwéése, uké panse nóunékeikó.

44 Uye un kə nókenécəpe ikpéē n la, uké nónnénéí ulasi.

⁴⁵ Limεϙ ke Usoi Kepipi áke ka re piké ke keisi, amá ke kale re keké picϙ keisi, áke kϙ kenfaa ne riwóme hééle meýá meké ne piyulale ní yé nnya.

*Yeesu ye unyíye kapi ye n sée re Patimee paise
(Matiyee 20:29-34; Luki 18:35-43)*

⁴⁶ Api Yeriko tuiϙ. Kumúné kpe-i ke Yeesu ne upipiretiki ne risoiwuí api kuyu ní lelu, unyíye unyine ye n wélei kapi ye n sée re Patimee, Timee unmánε un ticétime tū.

⁴⁷ Uu kóm te Nasareti ukó Yeesu ye tósu, uu sicááila kápáa re: Tafiti kepipi, Yeesu, a inéwe ripá!

⁴⁸ Meyá ame ne u cési re uké riséé, amá uu meýá cásε re: Tafiti kepipi, a inéwe ripá!

⁴⁹ Yeesu uu nyere uu re: Ani u séeme. Api unyíye séipϙ, pin u máikee re: A n kahari, a yisi, u pó séile.

⁵⁰ Unyíye uu uketukanka sá uu wákasi uu Yeesu-mě sí,

⁵¹ Yeesu uu u pise re: Yo kaá la ké pó wa? Unyíye uu re: Unésáa, ne la re inénípee iké ye yé.

⁵² Yeesu uu u maa re: A n ηme, mpófatenε ye pó yóriye. Mese ne mese inípee ii wúkule uu Yeesu tiki.

11

Yeesu ye Yerusalem kuyu loni

(Matiyee 21:1-11; Luki 19:28-40; Yohani 12:12-19)

¹ Kumúné kpe-i kapi Yerusalem n nyahaiϙ pin Petifasee ne Petanii ayu keyúrí we, aléé nyé kapi ye n sée re Olifiyee rikúú kuwélé-mě, Yeesu uu upipiretiki pité tum

² un pi tee re: Ani kuyu kpee nní nókenéyu ní weϙ kémee ha. Nñn píyei n tuiϙ, nó keminaapipi

kenyine leepo ken toraalē. Usoi úka úu ke tonelē. Ani ke fénne aní ne né ke weri.

³ Uye un nó m maa re: Yo nnya kani lē wai? Ani rinóo u yósu re: Upíima ye ke la. U yé mese ne mese nó riyá aní ne nté ke weri.

⁴ Api sí api keminaapipi leepo ncée-i ken ketahai toraalē tinónoo rinyine keyúrí, api ke toriye.

⁵ Pεπεε kei ní we pinyine api pi maa re: Yo kani kei wai? Yo nnya kani keminaapipi kē toriye?

⁶ Api rinóo yósu yare ke Yeesu uú पेε ní ma. Api pi tíye api tósu.

⁷ Apí ne keminaapipi kē Yeesu sí api kekecáá piilū laai, Yeesu uu ke tone.

⁸ PISOI meýā api piilū tánente ncée kecáá, picó api apéi kapi sicare-i n kpási tánente.

⁹ PISOI पेε Yeesu keyu n sónne ne पेπεε ukepire n tíkilē pin pupukee re:

Osanna! Ani Ulééca uye n sónti ne Upíima rinyiri ritaáse.

¹⁰ Ulééca uké rinóo sone uye n sónti uké urósáa Tafiiti meco

iyóopi ní tone ritikise, Osanna! Ani urinyiri keyómecaa-po ritaáse.

¹¹ Yeesu uu Yerusalem kuyu tulu, uu Ulééca keyo sí. Ke itunje ii n tene nnya, uu mpa yo pinyáni másu, u ne upipiretiki kefi ne pité api Petanii tómpo.

*Yeesu ye kúfikiyee anóo wa
(Matiyee 21:18-19)*

¹² Kai n weesi, Yeesu ne upipiretiki api Petanii kuyu n leeri nkú nn Yeesu wai.

¹³ Uu ketaa-po kúfikiyee yenu ne mepéi. Uu re u yé ha apipi wéési. Amá kuu n tuipe, mepéi nmane

kuu lɛɛpɔ, likumúnjé rɛ itunɛ iyɛ-i kɛ aléé nyɛ aa yɛ m pi fi kahanɛ n tu.

¹⁴ Yeesu uu pɛɛ ku maa rɛ: Uka úu kapɛ pikai ripópipi pilukɛ rikpá. Upipiretiki api anóo nyɛ kom.

Yeesu yɛ Uléécaa keyɔ-i pikpéensɛ lakasɛ

(Matiyee 21:12-17; Luki 19:45-48; Yohani 2:13-22)

¹⁵ Api lɛ memáá Yerusalem tulu, Yeesu uu Uléécaa keyɔ loni. Uu pɛpɛɛ Uléécaa keyɔ-i n yálisi nɛ pɛpɛɛ n lééri pilákasɛ kápáá, uu pɛpɛɛ siwóó n cɔhɔnɛ ataapili nɛ pilólāyái situmpi láuli.

¹⁶ Uu tíyɛsɛ unyine uké nɛ ilū inyine Uléécaa keyɔ-mɛ titiki.

¹⁷ Uu pi céési rɛ: Li wɔlaalɛ tɛ: Pi yé kenéyɔ sée rɛ sitɛ nnéi písoi keyomɛyáhaayɔ. Amá nɔ́ nɛ kɛ ripólósɛlɛ piyaalukɛ kuhorɛ.

¹⁸ Pɛpɛɛ yɛ Uléécaa inyóonɛ n wa piwééssɛ nɛ isé picélaa api uanɔo nyɛ kom, api ncée wéési piké nɛ u kpu. Amá pin u wuru rɛ uicélaa yɛ pɛɛ písoi nnéi píri wa nnya.

¹⁹ Kai nnyóó n wa, Yeesu nɛ upipiretiki api kuyu lelu.

Yeesu nɛ kúfikiyee kóima

(Matiyee 21:20-22)

²⁰ Kai n weesi pin tósu, Yeesu pipiretiki api kúfikiyee kpɛ yenu kaku n kóosi nɛ inínjípɔ.

²¹ Piyɛɛ uu lélɛɛ n wa léisɛ, uu Yeesu maa rɛ: Sáa, a ripái, kuléé kaa anóo n wa yɛ kóosilɛ.

²² Yeesu uu upipiretiki rinóo yósu rɛ: Ani nɛ Uléécaa kefa tɛnɛ.

²³ Asei kam nó símisi: Uye un tikúú ntí m maa rɛ: A kei yisi a ha mínimaa-i ripɔlɔ, unsá ukɛfa-i n tíru,

amá un n waise re lã kuu nní ní ma ye waine, li yé mesei wa.

²⁴ Lã nnya kam nó tee re: Ani ye waise re nã lã nnéi kani keyómeyáhaa-i n welu piyéne masile, Uléécaa yé kã nó li yeneise.

²⁵ Nã n kã píyei n nyenu nã n keyóme n yáasi, nã n ne unyine nnyine m má, ani u sárei, Nóunésáa ye keyómecaa-põ ní we uké kã ne nórínécúruu akópe nó n sárei nnya.

²⁶ [Amá nãnsá ye akópe n sárei, Nóunésáa ye keyómecaa-põ ní we úu kã nórínécúruu akópe nó sáreine.]

Yei ke Yeesu nnaŋe nn léeri?

(Matiyee 21:23-27; Luki 20:1-8)

²⁷ Api kã Yerusalem pihápe kprá, kumúŋé kpe-i ke Yeesu uu Uléécaa keyõ-i n kãnnii, ppepe ye Uléécaa inyóonse n wa piwéése ne isé picélaa ne Pisuifi piwéése api u leepõ.

²⁸ Api u maa re: Nnaŋe ní-ye kaá ne nní wai? Uye yeé nínaŋe pó he pãké ne nní n wai?

²⁹ Yeesu uu rinóo pi yósu re: Ké nse nó pise. Nã n tinóo né m pese, né ppe nó símisi nínaŋe mmã kamí ne lã n wai.

³⁰ Uléécaa née písoi ppe Yohani tumme re uké písoi míni wole? Ani rinóo né pese.

³¹ Api ppe pimecãpécire n keŋene re: Tã n m maa re: Uléécaa, u yé maa re: Kai ppe íye wa káni ne Yohani nsímé ŋmurei?

³² Tã n m maa re: Písoi, ái yé wa. Pi ppe kuyu pikó wurule, likumúŋé re pinnéi ye ppe Yohani kpíilenle yare antepu kecire.

³³ Api Yeesu rinóo yósu rε: Ari nyu, Yeesu póo pi maa rε: Nέ ám kó nó símisine rínanε mmē kamí ne lē n wai.

12

*Pikeikó pεε rikpákára m má kenyárū
(Matiyee 21:33-46; Luki 20:9-19)*

¹ Yeesu uu pεε lē memáá sinyárū pi loni, uu rε: Utisi unyine yεε we, uu alée nyē kapi ye n sée rε fiinyi kecare tamεsi. Uu mmεε wai uú ne ke kóónú. Uu kó kecare ke-i kuhóre túni uu kétacerii móm kei kapi yé píta n cérii. Uu kó limemáá rikúsi cáca rinyine móm uu pεε pikeikó wéési rε piké kecare kē kecáá u m páilē uké ncée ha uké kam.

² Kai aléepipi nyē kutúū n tu, uu ulási unyine upikeikó pē kémεε tumpó rε piké aléepipi anyine u yóme.

³ Api u tini api káii, api menípe ηmanε u lakase.

⁴ Uu kó ulási ucó pikεmεε tumpó, api uyē tíyu kecáá káii api u lámisi.

⁵ Uu utumε táánū tum, api uyē kopu. Uu lē memáá pitumε meyā túmειpó, api picó kaiinkεε api kó picó kóni.

⁶ Ucarεte uyē unmánε lala mecire kaí pεε u póone. Uu pεε metóρó uyē tumpó un tee rε: Pi yé unéηmánε wuri.

⁷ Amá pikeikó pē api símaane rε: Nkó yεε masí usáa ikulanlū nnéi te. Ani kam tóké u kpu ari pεε uikulanlū iyē n te.

⁸ Kuu n tuiپó api u tini, api kópu api kecare ilúké u sá.

⁹ Iye ke ucarεte uu waine? U werine uké pikeikó pē kó uu alée nyē picó pa.

10 Ani Ulééca Nsímé ritelé kémee kéénlẽ te:
Tipare ke pimóme api n fóm tee panse ticíre-cire
tee kenui-i ní wee?

11 Upíima yee lã wa. Mewaisaŋa kuu ró n yéneise ye
mẽ.

12 Pisuifi piwéese api céru re pẽ ke Yeesu kenyárũ
aké ne mánẽ. Api pree lã kapi yé ne u n tí wéési, amá
risoiwuí ari iwame pi wai. Api u tiye api tósu.

*Lampoo kapi ye Ròm uyɔɔpi ptima n héele
(Matiyee 22:15-22; Luki 20:20-26)*

13 Api Yeesu kémee Pifarisi pinyine ne peree
Erooti kepire ní we tumpɔ re piké ripine u wa apí ne
uanɔlempi cire u tini.

14 Apí weri api Yeesu pise re: Sáa, tɔ yẽ te pɔɔ aseí
ute áa kɔ úka kewuu túúni. Likumúŋé re ái písoi
mewee kaá ne músu pɔn ne símisi. Pɔ ye kɔ Ulééca
ncee písoi céesile ne aseí. Ncée ye we re táké ye
Sesaa lampoo héélee? Li pise re táké ye hééle née ári
kape ye hééle?

15 Yeesu yee pikécáa kecáa mewai n nyu uu rinóɔ
pi yósu re: Yo nnya kani ripine né wai? Ani ne
mewópipi menyine né kam ké me yẽ.

16 Apí ne menyine u hapɔ. Yeesu uu pree pi pise
re: Úye riyu ne úye rinyiri yee kewóɔ nké kecáa we?
Api rinóɔ yósu re Sesaa lo.

17 Uu pree pi maa re: Ani Sesaa likó Sesaa pa, ani
Ulééca likó Ulééca pa. Urinɔ meyóɔ ame meyá
nnóɔ pi yipu.

*Pisatusee ne nkɔ kémee meyise nsímé
(Matiyee 22:23-33; Luki 20:27-40)*

18 Pisatusee pree n tee re pikɔkɔ apí ye nkɔ-i
yisi, api Yeesu kémee sí api u pise re:

19 Sáa, lē ke Moisi uu isé n wói ye nní: Uye umaa un n kpu uu unósi tíye úu ne kewá, uuwā yee yé unósi uyē kukúmannōsi kpísi uu umáa mpuri wai.

20 Pimárecō pisēei pinyīne pēe pēé we. Ufoí uu unósi kpísi uu kpi úu ne kewá.

21 Ulírū uu ukúmannōsi kpísi, uu kpi úu ne kewá. Lē mecō kai kō utáánū titiki.

22 Píkēsēei kē, úka úu kewá ne u mari. Pē memáá unósi uyē pōō kō kpi.

23 Píkṛṛkṛṛ keyisēyaa ketúné, pikēcōpe úye yee yé unósi n te, likumúné re pikēsēei kapi kunósi u kpíkēsi.

24 Yeesu uu pi maa re: Lē nnya kani nómenécíre kíraasente: Ani Nléécaasimé aseí kómēi, áni kō Uléécaā nnaṅe nyu.

25 Mēsēisei kē ke pīsoi api pikṛṛkṛṛ kēmeē n yisīne, pitisi ápi pinósi kpíkēsine, pinósi pō ápi kō pīla sōnkeēne, amá pīmēfine yé n we yare pīléécaatumē keyómēcaā-pō.

26 Yo nnya kani tee re pikṛṛkṛṛ ápi yé yisi? Ani kelō ke-i kai Moisi ritelē-i n wólaalē te Uléécaā ye kuhíhí kpeē n torē kēmeē we un ne Moisi símisi keēnlēe? Li kei wólaalē te, Uléécaā ye Moisi maa re: Néē Apiraham Uleecaa ne Isaaki Uleecaa ne Yakupu Uleecaa.

27 Uléécaā úu pikṛṛkṛṛ Uleecaa, amá u pinyánnyá Uleecaa le. Nónnépúnne ye piyēle.

*Isé iyē Uléécaā isé kecōpe icō n fe
(Matiyee 22:34-40; Luki 10:25-28)*

28 Uléécaā isé ucélaā unyīne yee pēe Pisatusee ne Yeesu ikēṅēne n kō, uu yēnu re Yeesu ye rinōō pi

γῶσιε ἴσῶνε, uú ne u kῶ, uu u pise re: Isé nnéí kέmεε iye γεε imáa?

²⁹ Yeesu uu rinῶo γῶsu re: Isé maa γε nnyí: Isirayεεli, a kutu ricῶ, Upíima, Uróléεcaa, Upíima γε ucíreníηε le.

³⁰ A Upíima, Upóléεcaa n la ne κεpῶfa nnéí, ne ipῶsoi nnéí ne κεpῶmúnηε nnéí ne mpῶnaηε nnéí kῶ.

³¹ Ilírū γε nnyí: A upῶcῶ n la yarε kaa ripῶcúruu ní la mecῶ. Isé íka íi we γεε nnyí n fe.

³² Isé ucélaa uyε uu u maa re: Li nyamle, sáa. Asei γε nye kaá maa re Uléεcaa γε ucíreníηε le úu kῶ ucῶ má.

³³ Mpá úye uké u n la ne kefa nnéí, ne mesῶhῶ nnéí ne ínnaηε nnéí kῶ. Mpá úye uké kῶ uucῶ n la yarε kuu uricuruu ní la. Lε ne isεε kapi γε ne Uléεcaa n nyῶnse api tῶroise múkú-múkú ne inyῶnse icῶ nnéí tῶsile.

³⁴ Kε Yeesu uu n yé te mesῶhῶ kuú ne rinῶo γῶsí, uu u maa re: Pῶ μεpῶcίre ἴσῶνε cápínele. Aa ne Uléεcaa kuyῶariyu ketaa we. Uka úu pεε ikari piwai rikpá uké nnyine u pise.

*Uyε ke Uléεcaa uu n wée ne Tafiti kecáa nstmé
(Matiyee 22:41-46; Luki 20:41-44)*

³⁵ Yeesu γε Uléεcaa κεγῶ-i céεsile uu pi pise re: Iye κε isé picélaa api yé fe apí maa re uyε ke Uléεcaa uu n wée γε Tafiti κεpipi le.

³⁶ Nfáasῶne γε Tafiti ricuruu maase re:

Upíima γε Unépiíma maa re:

A kunélukε-lukε-mε kέyukῶῶtone-i tone, hái ne kumúnηε κpe-i kam yé pipῶláarῶ κεpῶnyále-i n cῶ.

³⁷ Tafiti ricuruu γεε u sée re "Upíima". Iye kuu yé pεé ne Tafiti κεpipi?

*Yeesu ye re pisoí piké pimεcirε ne isé picélaa tí
(Matiyee 23:1-36; Luki 20:45-47)*

Pisoí kulúí ye pεε kutu u cōlenle lin pi láárú.

³⁸ Uicélaa kέmεε kuu pi símisi re: Ani ne isé picélaa ne nómenécíre tí. Piké ne atúkanka caa-caa n kōonii ne pisoí piké pi n yáhaankεε ayáa kέmεε yeε ripóo pi we.

³⁹ Ayómeyáhaalee sitone foí ne keluke kέmεε sitone foí yeε pilikáipi-káipi.

⁴⁰ Pi ye lē ke pikúmannōsi api m má nnéí yóoile api ye pεε keyóme yáási mecáa yare pi pisoí sone le. Uléécāa yé ne pi túhaane uu íwe pi wai ái kumúnjé má.

*Ukúmannōsi ihεε
(Luki 21:1-4)*

⁴¹ Yeesu uu lē memáá Uléécāa keyō-i, kei kapi ye ihεε n sariipō keyúrí tone. Uu lē ke pisoí api siwóo n sariipō m paílē. Pimámá meyā api meyá hekesi.

⁴² Ukúmannōsi unyine pōo kō weri uu sitanká sité sápo.

⁴³ Yeesu uu pεε upipiretiki séi uu pi maa re: Asei kam nó símisi, ukúmannōsi wekōó nkó ye hele ai mpa úye tōsu.

⁴⁴ Likumúnjé re mpí nnéí, lē kápi ne líka n wai kapi he, amá uyē pō, ulikó kecirε, lē kuu m má nnéí uké ne iluke n lō kuu he.

13

*Yeesu re Uléécāa keyō yé fori
(Matiyee 24:1-2; Luki 21:5-6)*

1 Κε Yeosu uu Uléécaá keyo-i n léeri, upiretiki use uu u maa re: Sáa, a ripaí, kέyο kecire ne apare sone-sone, née yo?

2 Yeosu uu rinóo u yosu re: Pο kέyο píima nké nyánii? Li sónti liké wa ripare ríka ári yé ricó kecáá n tasilé. Linnéi mmú ye sóntile liké fori téké-téké.

*Lelé n nyise re ketē ye ketene tu
(Matiyee 24:3-14; Luki 21:7-19)*

3 Uu Olifiyee rikúú kecáá tone Uléécaá keyo keyu-mē. Piyee ne Yakupu ne Yohani ne Antiree mecire ne uyē pin we, api u pise re:

4 A ró símisi kumúηέ kpe-i ke lē ai ní werine. Yo ye ró nyisene re lē nnéi yé tene?

5 Yeosu uu pee pi maa re: Ani nómenécíre tí nísone, áni kape tíye unyine uké kuyúí nó tā.

6 PISOI MEYÁ YÉ SÓNAAME USE USE NE RINÉNYÍRI, MÍPÁ ÚYE UU YE MAA RE NÉ KE ULÉÉCAÁ UU WÉE. LÉ KÉMEE KAPI YÉ PISOI KULÚÍ KUYÚÍ TĀ.

7 Nōn píyei n kō te atōpi ye nnyáã ne ketaa-pō weme, áni kape nfasimé tōne, likumúηέ re lelee sónti. Amá kέtο áke kahanε n tu.

8 Nsoipuri nnyine yé yisi nn nsoipuri ncō ne tōpu, keyóōpitē akε keyóōpitē kecō ne tōpu, ketē yéé silō silō yenesi, nkú yé kō wa. Limpole yé n we yare ke memárenlō ame ye unósi pikéhē n kóraane.

9 Ani nómenécíre tí. Pi yé ne sitúhaane nó ha, apí ne sipópi nó káii ayómeyáhaalee-i. Pi yé né nnya kuyu píwéése kémee ne pitúhaane kémee nó sone. Nó kō pikeyu-i inétansei li.

10 Li pise re piké Nsímé Kεcire isoipuri nnéi riyóó kelene.

11 Pin nó n tí apí ne ketúhaane nó sí, áni kapε píri tónε kelenε ne mmē kani yé m maa, amá aní mme mee kumúnjé kpe-i nó n ka maa, likumúnjé re ái nóó símisi, amá Nfáasone ye mu.

12 Usoi yé umáa née uwá tí uu tíyεε api u kopu. Pisáa yé kō limεcō pisipipi wa. Siwá yé pisáa ne píni kecáa nyεε asi tíyεε api pi kóni.

13 Tinényiri nnya, mpa úye ye nóinépurí yulune, amá úye un tinkáhá-káhá hái ne kétε-pō, Ulééca yé u yoriye.

Iwe píima mēkame

(Matiyee 24:15-28; Luki 21:20-24)

14 Kumúnjé kunyine yé kam ani ncaai píima mee ye n cókai yenu, kei kái ne n sá re nké n we. Uye un nsímé mmē n keē, uké musí uké liasei kō. Lin lē n wa, pepeε Yutee ketē kēmee ní we piké wuri api ayópe taá.

15 Uye un kényō ipiraa kecáa n we, úu kapε kényō-i ricεpime re uké linyine kpísi.

16 Uye un kō kecare-i n we, úu kapε kepire peε re uké ha uketukanka kpísi.

17 Iwe ke pifani ne pimáreni apí ha siyáa se-i topori.

18 Ani keyóme yáási, ái kapε nnyiyε kumúnjé ka.

19 Likumúnjé re siyáa seε íwe píima síkó le. Ke Ulééca uú ne ketē n wa, ápi íwe iyē icō yenaalē, iicō íi kō píikai léeri.

20 Ulééca unsá peε siyáa sē n hasi, úka úu yé peε nfáa yē. Pē kuu n tési uú n te nnya kuu si hasi.

21 Uye un peε nó m maa re: Ukirisi ke Ulééca uu n wée ye nté née nté-pō wele, áni kapε waise.

22 Likumúnġe re pikirisi nōome ne antepuyē nōome ye leerine. Pi yéé mewaisaŋa ne mewai píima wapisi piké ne mǎpá pē ke Uléécaā uú n te pōise.

23 Ani kapē lōpile, mǎpá yo kam nní mēncire nó símisi.

*Usoi Kepipi mekame
(Matiyee 24:29-31; Luki 21:25-28)*

24 Amá siyáa sē kēmeē, íwe píima iyē memáá ke itunġe íí sōmaane, iwáre ii metéí paa.

25 Awárepi aa keyómecaa-pō poroiri, lináŋe-naŋe lee keyómecaa-pō ní we ai meyá yēŋesi.

26 Pi yé pēē Usoi Kepipi yē ken ahopē kecáá weme ne kennanġe ne kemeyōōpi.

27 U yé pēē upitume pēē ketē ne keyómecaa-pō ní we awélé nnéi túmēi api pē kuu n wéekēē ketē nké ne keketo-pō cápine.

*Kúfikiyee kecáá icélaa
(Matiyee 24:32-35; Luki 21:29-33)*

28 Ani kúfikiyee kenýárū icélaa kutu ricō. Ku ye kun ilése ŋmú n wairi, mēpēi men n leeri, nō ye mēse ne mēse ceri re kupii ye nyahaimēle.

29 Limēcō kaí we, nōn píyēi likēi nní mewai n yē, ani ceri re Usoi Kepipi ye nyahaimēle un tinōnō ne kolē.

30 Asei kam nó símisi: Písoi kunai nkú áku tósune kelēne nní nnéi liké ne ní kam.

31 Ketē ne keyómecaa yé tōsí, amá anénōō áa metónġe má.

*Uléécaā mēcire yeē ketē ketēne itunġe nyu
(Matiyee 24:36-44)*

³² Amá in ketē metene nkó, úka úu likeyaa kē née liitunje iyē nyu, mpa piléecaatumē pēe keyómecaa-pō ní we née Ulééca Kēpipi ricuruu. Amá Usáa mecíre yee nyu.

³³ Ani nómenécíre tí, áni kapē ripóo fóm, (ani ye keyómē yáasi), likumúhē re áni nyu píyei ke liitunje ii yé kam.

³⁴ Li yé n we yarē usoi yee ncée ní ha uu ukēyō tíye, uu upikéikó rínanje hē, uu mpa úye pikéi u múise, uu rinōnō uméré rinóo hē re úu kapē ripóo fóm.

³⁵ Lē nnya, áni kapē ripóo fóm, likumúhē re áni nyu píyei ke úyōsaa uu pēeri, nnyóo née kesine pele née mecánkooi née mmare.

³⁶ Ai kapē wa re u mekáikái ka uu nó lēeri nnō kēme.

³⁷ Lē kam nní nó n símisi, mpa úye kamí ne máne, áni kapē ripóo fóm.

14

*Pisuiŋi piwéése ye kómēine re piké Yeesu tí
(Matiyee 26:1-5; Luki 22:1-2; Yohani 11:45-53)*

¹ Li riyále siyáa sité Isirayēli pikó piké ne nkpō melóo ne akpónó nyee áa pite m má anyá li. Pēpēe ye Ulééca inyóonse n wa piwéése ne isé picélaa api ncée n wéési kapi yé ne Yeesu n tí ne mesōhō piké u kpu.

² Api símaane re: Ai kapē anyá kumúhē-i re pisoi yé yisi api pitele wai nnya.

*Unósi unyine ye Yeesu riyu kecáá tulaali kōnu
(Matiyee 26:6-13; Yohani 12:1-8)*

³ Kē Yeesu uu Petanii kuyu-i uyó Simōo keyō kēme ní we un iluke le, unósi unyine uu lompo.

Unósi uyě un kenúmpí sɔne kee tulaali papε-papε yεε nnéi píima m má múlĕ. Uu kenúmpí kē foru uu tulaali Yeesu riyu kecáá kɔni.

⁴ Mɛwai mē áme ne picɔ risá, api pεε pimεcɔpεcire m máikεε rε: Linsɔne ye ní-ye kuu nní tulaali nkó n caai?

⁵ Tó pεε fe ari u yái ne nnéi píima ari siwóó sē píwekɔ́ hε. Api ne unósi uyě wóósi.

⁶ Amá Yeesu uu pi maá rε: Ani u riyá. Yo nnya kani u cónlĕ? Mɛwai sɔne kuu né wa.

⁷ Likumúnjé rε nǵá píyei ke nó ne píwekɔ́ aní we, nó fe ani lisɔne pi wai pεé uyε-i kani ní la, amá nĕ, ái nǵá píyei kam yé ne nó n we.

⁸ Lĕ ke unósi nkó uu n fenε kuu wa. Inépinjε kuu mεncire tulaali fǔ piké kelenε nhóre i tā.

⁹ Asei kecáá, ké nó símisi rε nǵá yei kapi ketĕ nnéi kecáá Nsímé Kεcire yóólĕ, pi yéé unósi nkó mɛwai mmé símisi apí ne u n léiselĕ.

*Yutasi ye wéésile piké Yeesu tí
(Matiyee 26:14-16; Luki 22:3-6)*

¹⁰ Yeesu pipiretiki kefi ne pité kecɔpe use kapi ye n sée rε Yutasi Isikariyɔ́ti uú ha pεpεε ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése lεεpɔ rε uké Yeesu tí uké pi rimúísε.

¹¹ Nkínjnijnε kapi ne kutu u ricɔ api rinóó yekei rε pi yé siwóó u hε. Yutasi uu icée sɔne wéési uké ne Yeesu pianipe-i n wa.

*Yeesu ne upipiretiki ye nkpɔ melóó anyá iluke le
(Matiyee 26:17-25; Luki 22:7-14; 21-33; Yohani 13:21-30)*

¹² Kenyáyaá foí kē kapi ye akpónó nyεε áa pite m má n li, keyáa kē kapi ye kɔ nkpɔ melóó anyá isan n

kō, Yeesu pipiretiki api u pise re: Yei kaá la táké ha anyá iluke pó wa?

¹³ Uu upipiretiki pité tum uu pi maa re: Ani kuyu-i ha, utisi unyine ye kecórípi ne míni n topori yé ne nó risáne, ani u ritiki.

¹⁴ Un yei n lō ani úyote maa re: Urósáa ye pise re yei ye kulee kpe-i ke u ne upipiretiki api nkpō meló anyá iluke n lené?

¹⁵ U yé kέyo kecáa kulee maa kunyine kapi nsone n nyónse nó nyíse. Ilū kapi ye ne anyá n li nnéi ye kukemé wele. Kei kani yé anyá iluke wa.

¹⁶ Yeesu pipiretiki api tósu api kuyu tulu, api nprá yo lεpō yare ke Yeesu uú pεε pi mí ma, api nkpō meló anyá iluke wai.

¹⁷ Kai nnyóó n wa, Yeesu ne upipiretiki kefi ne pité apí weri.

¹⁸ Kumúné kpe-i kapi iluke n le, Yeesu uú maa re: Asei kam nó símisi, nókenécōpe unyine ye ne iluke né n le yé né yáá.

¹⁹ Píapō aa caai api pεε use use u m písei re: Yare né néé?

²⁰ Uu rinóó pi yósu re: Nó kefi ne pité pē use lo, tó ne uyē tō ricáripí rise-i n le.

²¹ Usoi Kεpipi ye tósule yare lē kai kekecáa n wólaamelē. Amá usoi nkó ye yé Usoi Kεpipi n yáá, íwe ke liute uu topori. Li kutōsi we ápi kape pεε liute m mari.

*Yeesu nkpō ne umeyise piléise inyekii
(Matiyee 26:26-30; Luki 22:14-20; Kōrenti Foi,
11:23-25)*

22 Kapi n le, Yeesu uu kukpónó kpísi, uu kukecáá Uléécaá pònesε uu limemáá ku kpókóri uu pi ku pa uu re: Ani yósi, inépinε ye nnyí.

23 Uu lē memáá kepóripí kpísi uu kekεcáá Uléécaá pònesε. Uu pi ke pa api pinnéi níru.

24 Uu pi maa re: Menényε ye mmé, ményε memεε písoi meγā nnya kònu, Uléécaá uú ne pi séi re u ne pē piké kómεine.

25 Asei kam nó símisi, ám pí kai aléepipi pita mpí pinírε kpáne hái ne keyáa kē kam yé pifále ní ntí Uléécaá iyòopi kémεε.

26 Kuu lē písímé pi m masí, api pεε ipakare siyomε n yom pin pakarentε api wai api Olifiyee rikúú sí.

Yeesu ye símisi re Piyεε yé kési re úu u nyu

(Matiyee 26:31-35; Luki 22:31-34; Yohani 13:36-38)

27 Yeesu uu pi maa re: Nó nónnénéi kepire né rito, likumúnε re li Nléécaasimé ritelé-i wólaalē te:

Né useεsē kpu,

isáη pòo kpíi.

28 Amá nen píyεi nkpo kémεε piyise m masí, né ha Kalilee ketē-pò nó m mé.

29 Piyεε uu u maa re: Mpá pinnéi pin kepire pó rinto, ái ne né.

30 Yeesu uu u maa re: Asei kam pó símisi, neni kesine nké cire icá iké kelene meté n kooi, pó kési nnóo metaani re áa né nyu.

31 Amá Piyεε uú n kenaalē te: Mpá lin nkpo ye mu, tó ne mpó toké kesē kpu, ám kunmeriyε pó we. Pinnéi api kò nse mmē m máikεε.

*Yeesu ye Ketisemanee-pə keyóme yáasi
(Matiyee 26:36-46; Luki 22:39-46)*

³² Yeesu ne upipiretiki api lē memáá kelō kenyine kapi ye n sée re Ketisemanee sí. Uu upipiretiki maa re: Ani nté n tū, néeké ha keyóme n yáhaapo.

³³ Uú ne Piyee ne Yakupu ne Yohani péne. Kei ke iwame ne mpóocaa yikíyiki nn u tí.

³⁴ Uu pi maa re: Tinépo ye caailenle hái lin ne nkpə menyíne we. Ani nté tone áni kape ləpile.

³⁵ Uu lē memáá keyu-mē nyósopo nkáripí, uu wúla uu Ulécaá yáasi re lin íye n we, a tíyese mpəle ituje iyē íi kape ka.

³⁶ Uu keyóme yáasi re: Unésáa, pó fe aa mpá yo wai, a ne ntóosi keporipi nké ketaa né wa. Mpá ne lē, kape menépoła wa, amá a mepókó wa.

³⁷ Uu lē memáá upipiretiki-mē pele, uu pi ləepo pin ləni. Uu Piyee maa re: Simo, po ləniləe? Aa nkpáni fe pəké n nyáni kenampi kesee?

³⁸ Ani n tū nən nyáni nən keyóme yáasi, áni kape ne pipeikee kémee ní loó nnya. Li kesoiripi ripó we re keké ye lisəne wa, amá ke pee rinárei mále.

³⁹ Uú ne ketaa piwai pi kpa, uu ha keyóme yáasi, uu umewele foí mē meco welu.

⁴⁰ Uu pəeri uu kə pi ləeri pin ləni, likumúhə re piinipee ye mulesile. Api ceri mmē kapi yé rinóo u n yási.

⁴¹ Uu metáánū pəeri uu pi maa re: Nénte nə nkpəni lənilə nən wéntelē? Li lē tule, ituje ye tule, ləe nní, pi Usoi Kepipi pikópekóo anipe-i wale.

⁴² Ani yisi təké tási, uyee né n yáine ye nyahaimele.

Yeesu metine

(*Matiyee 26:47-56; Luki 22:47-53; Yohani 18:3-12*)

⁴³ Yeesu úu kahanε nsímé n tene ke upipiretiki kefi ne pité pē use kapi ye n sée re Yutasi ne risoiwuí api mεse ne mεse rikpáfúme, pin atéhe ne apúnipi muléilē. Pεpεe ye Uléécaa inyóonse n wa piwéése ne isé picélaa ne Pisuifi piwéése yeε pi tumpo.

⁴⁴ Yutasi yeε pεε pianipe-i Yeesu n waine, ye pεε risoiwuí mesohō mē kuú ne u ní tinine céesile. U pεε pi céesi re: Nen ha úye rimpira am u yáasi, uyeε lo, ani u tī, ani u múlú nsonε aní ne tósu.

⁴⁵ Kuu n tuiπο úú ne mεse ne mεse Yeesu kō, uu re: Sáa! Uu pεε u pira uu u yáasi.

⁴⁶ PISOI pē api Yeesu kecáá kunípe wai api u tini.

⁴⁷ Kei ke Yeesu upiretiki use uu risaapo uu uritéhe kpeú, uu Uléécaa usina ukéikó kutu semí.

⁴⁸ Yeesu uu rinóo yósu uu pi maa re: Yo nnya kani pitíne né ka ne atéhe ne apúnipi yare usoi kpáaree?

⁴⁹ Mpa keyáa kéye kam ye nókeneécape n we, nen Uléécaa keyo-i céési, áni né tī. Amá lē kai Nléécaasimé ritelé-i n wólaamelē liké ne n wa nnya kai lē wai.

⁵⁰ Yeesu pipiretiki nnéi api u ηmeriye api wuru.

⁵¹ Uηmánε unyine yèè pεε Yeesu n tikilenle un kusánjáá ηmane yariilē. Api re piké u tī,

⁵² uu kusánjáá topíri uu menmane wuru.

Pi ne Yeesu ketúhaane píma-i ha

(*Matiyee 26:57-68; Luki 22:54-55, 63-71; Yohani 18:13-14, 19-24*)

⁵³ Apí ne Yeesu Uléécaa usina kémεε sí. Kei ke pεpεe ye Uléécaa inyóonse n wa piwéése ne Pisuifi piwéése ne isé picélaa api pinnéi cápinelē.

54 Piyee uu ketaa-pɔ Yeesu n tikilɛ hái ne Uléécɔa usina keyɔcɔpe-pɔ. Ʋ ne piméré api kei kesé n tũ un nna wéni.

55 Pɛpɛe ye Uléécɔa inyóɔnse n wa piwéése ne pitúhaane píima nnéi api písoi wéési pɛe yé Yeesu ne nsímé rinkpára. Pitúhaane pɛ ápi nkópe ríka yé kapi yé ne u n kpu.

56 Likumúnjé re meyá mee ne nsímé u kparai, amá mmɛ kapi n símisi nín ncée nse ritiki.

57 Picɔ api ye yisi apí ne u wááná re:

58 Tɔ kɔ un tee re: Né né Uléécɔa keyɔ nké ke usoi kunipe aku n wa fori, am siyáa sitaani kecɔpe keféé mɔm ke usoi kunipe áku yé n wa.

59 Mpá ne kei ricuruu, pinsímé nín ncée nse ritiki.

60 Uléécɔa usina uu icápine iyɛ kecɔpe yisi uu Yeesu pise re: Aa rinóɔ ríka yósunee? Mpókópe ní-ye ke písoi mpí api nní símisi?

61 Yeesu uu séé, úu rinóɔ ríka yósi. Uléécɔa usina uu pipise u kpá re: Póɔ uyɛ ke Uléécɔa uu n wéé? Uléécɔa ye ipakare n te Kepipii?

62 Yeesu uu rinóɔ yósu re: Néee lo. Nó Usoi Kepipi yé ken Uléécɔa, nnaɲe nnéi ute kuluke-luke-mɛ kényukáɔtone-i tũ. Nó kɔ keyómecɔa-pɔ ahope kémee u yé un ne weme.

63 Kei ke Uléécɔa usina uu pɛe uricuruu ilũ kuu n tanaalɛ céerii ai nyíse re li u tóosile hái uu re: Píseérakó píye picɔ kari nkpéni wéési?

64 Nɔ konle kuu Uléécɔa kecáá anóɔ kópe n símisi. Iye kani músu? Pinnéi apí maa re li ne sá re piké u kpu.

65 Picɔ api ukecáá meta pitúkente loni, api ukɛyu paasi api akpini pinéi u kápáá pin u tee re: A uyee

lɛ pɔ n wai ŋmɔinu! Piméré api u tini apí ne sipese u tɛpei.

Piyee ye kesi re úu Yeesu nyu

(Matiyee 26:69-75; Luki 22:56-62; Yohani 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Kumúné kpe-i ke Piyee uu metene ripoo-i ní we, unósi unyine yee Uléécaá usina n keisi uú weri.

⁶⁷ Uu Piyee yenu un nna wéni, uu ukɛyu-i nyáni uu u maa re: Pó ne kɔ pɛe Nasareti ukó Yeesu uyɛ tikilenɛ.

⁶⁸ Uu késu re: Am nyu, ám mmɛ kaa ní la pɔké símisi kómɛi. Uu pɛe kei yisi uu kupookpaŋá-i sí.

⁶⁹ Unósi uyɛ uu piyéne u kpá uu pɛpɛe kei ní we maa re: U písoi pɛ use ɛ.

⁷⁰ Piyee uu kɔ pikéne kpá. Kai nkáripɔ rinkpáse, pɛpɛe kei ní we api pimáa u kpá re: Mesei ye me, pɔ písoi pɛ use ɛ. Likumúné re pɔ Kalilee ukó ɛ.

⁷¹ Uu késu ŋmaa uú ne ketɛ kɛɛni uu wéeri re: Ne Uléécaá, ám usoi nkó nyu.

⁷² Icá ii mese ne mese melírú kooi, Piyee uu léise re Yeesu ye u maa re: Icá iké kelenɛ meté n kooi, pɔ kési metaani re áa né nyu. Kei kuu pɛe mese ne mese itu ripe.

15

Pi ne Yeesu Pilati kémeɛ ha

(Matiyee 27:1-2, 11-14; Luki 23:1-5; Yohani 18:28-38)

¹ Piwéése nnéi api mmare mare cápɛne: pɛpɛe ye Uléécaá inyóɔnse n wa piwéése ne Pisuiɔi piwéése ne isé picélaa ne pitúhaane píima nnéi. Kei kapi pɛe Yeesu paasi apí ne u tósu api Pilati anipe-i u wai.

² Pilati uu u pise re: Póo Pisuifi uyɔɔpii? Yeesu uu rinóo u yósu re: Mmē kaa nní ma.

³ Pɛpɛɛ ye Uléécaá inyóɔnse n wa piwééɛe apí ne nsímé meyã u kparai.

⁴ Pilati uu kɔ pipise u kpá re: Aa rinóo yósunɛɛ? A ripaí mmē ne mmē kapi kepócaá n símisi.

⁵ Yeesu úu rinóo ríka piyóó rikpá. Ai Pilati pírí wai.

Pi túhaane aí tone re piké Yeesu kpu

(Matiyee 27:1-2, 11-14; Luki 23:1-5; Yohani 18:28-38)

⁶ Mpá nkɔɔ melóó anyá áye, Pilati yeɛ pɛɛ ukpaniikó uyē ke písoi apí n wéɛ akpanii tole.

⁷ Utisi unyine kapi ye n sée re Parapasi ye kukpaniilee-i wele ne pinyine pɛɛ ápi pɛɛ uyóopi kecaá n kpálē. Pitele pinyine-i kapi pɛɛ usoi kpu.

⁸ Tisoiwuí ari Pilati-mē tómpɔ, apí lē kuu ye mpa anyá áye pi n wa pise.

⁹ Pilati uu pi pise re: Nó la ké Pisuifi uyɔɔpi akpanii nó tɔ?

¹⁰ Likumúnjé re Pilati ye ceri re nfaɔle nnya ke pɛpɛɛ ye Uléécaá inyóɔnse n wa piwééɛe apí uanipe-i Yeesu wa.

¹¹ Amá pɛpɛɛ ye Uléécaá inyóɔnse n wa piwééɛe apí písoi Pilati-i teriipɔ piké u ricónj uké ne Parapasi akpanii tɔ.

¹² Pilati uu pipise pi kpá re: Iye kani mpíí la ηmaa ké uyē kani nní n sélei re Pisuifi uyɔɔpi wa?

¹³ Apí pipupɛi kpá re: A kunapéékɔ́ kecaá u karií.

¹⁴ Pilati uu pi maa re: Ncaai ní-ye kuu mpíí wa? Apí meyá pipupɛi kpá re: A kunapéékɔ́ kecaá u karií.

15 Pilati uu risoiwuí μερῶλα tiki uu Parapasi akpianií tɔlu. Kapi Yeesu ne iséí pikáii ní masí, api písoi anipe-i u wai re piké ha kunapéékóó kecáá u karií.

*Pisóóca ye Yeesu kecáá nyáni
(Matiyee 27:27-31; Yohani 19:2-3)*

16 Pisóóca apí ne kényɔcɔpe, kei kapi ye n túhaane u sí api písóóca tɔrɔɔ nnéí séi.

17 Api kuyóɔpikpɛlenku wɛé u tani api sinípeleépi ne riyóɔpikɔn parií api u kipise.

18 Api pɛɛ lɛ memáá u yáhaankɛɛ re: Tɔ pɔ yáasi, Pisuífi uyɔɔpi.

19 Api ríyu kecáá ne kenapi u pepu api meta ukɛcáá tuke, api ukɛyu-i n̄sɔne wula api u yáasi.

20 Kapi kecáá pinyáni u ní masí, api kuyóɔpikpɛlenku wɛé kpɛ u lapile api uilū pitane u pɛɛɛ apí ne kunapéékóó kecáá pikarií u tómpɔ.

*Pi Yeesu kunapéékóó kecáá karií
(Matiyee 27:32-44; Luki 23:26-43; Yohani 19:17-27)*

21 Api ucéetɔnɛ unyine yeɛ sicare-mɛ n lééri n̄nanɛ Yeesu kunapéékóó cɔnse. Pi ye utisi uyɛ séɛ re Simɔɔ, Sirɛeni kuyu ukó lo. Uyɛɛ Alekisantiri ne Rufuusi usaa.

22 Apí ne kelɔ kɛ kapi ye n séɛ re Kɔlikɔta Yeesu sí. Kɔlikɔta aseí re Kúyu Kɔnɔo kelɔ.

23 Api píta kapi ne pite kapi ye n séɛ re miiri n cɔhɔne u pa re uké n ntí, amá úu n ntí.

24 Api kunapéékóó kecáá u karií api uilū hɔɔne. Pi paɔaile n̄pá úye uú ne uikpíkékpiké céru.

25 Itunɛ in mɛɛɛ áme we kefi kumúnɛ pepu kapi u karií kunapéékóó kecáá.

26 Api lē nnya kapi Yeesu ní kpu wolu re: Pisufi uyɔɔpi.

27 U ne pisoni kpááree pité pinyine kapi kesé karii, ucɔ ukulukε-luke-mē, ucɔ ukumii-mē.

28 [Lē kai Nléécaasimé kémee rintiki ye lē: Piwaikópekɔ́ kunai-i kapi u wa.]

29 Picéetɔ́hé api u lámaankεε pin tíyu pɔuli pin máikεε re: Yéee! Póɔ ye Uléécaá keyɔ n fori aa siyáa sitaani ne pimóme ke pεε,

30 a ripócúruu yoriye aa kunapéékɔ́ kecáá súiri.

31 Pεpεε ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése ricuruu ne isé picélaa api kecáá u nyáni pin pimεcɔpεcire tee re: U picɔ yóriyentele amá úu pεε fe uké uricuruu yoriye.

32 Ukirisi, Isirayeli uyɔɔpi uké nkpréni kunapéékɔ́ kecáá súime tóké yé arí ne kefa tenε. U ne pē kapi kesé n karii póɔ kɔ u lámaankεε.

Yeesu nkpo

(*Matiyee 27:45-56; Luki 23:44-49; Yohani 19:28-30*)

33 Itunε kecíre kumúnjé, kunmaha aku ketē nnéi cɔni hái ne itunε metaani kumúnjé-pɔ.

34 Ketúnjé metaani kumúnjé kpe-i, Yeesu uu kecááila píima kenyine súúni re: Eloi, Eloi, lama sapatani? Lελεε re Uléécaá, Uléécaá, yo nnya kaa né ηmeriyε?

35 Pisoni pεε kei n cápinelē kecɔpε pinyine api lē kom api re: Ani ripaí, Elii kuu nní sélei.

36 Kei ke pikεcɔpε unyine uu wuri uú ha píta nyεpε-nyεpε pinyine-i sinéē fe uu kenaapi tuhu uu u pa re uké n ntí un tee re: Tóké yé nké, in te Elii yé kam uu u súiseri.

37 Amá Yeesu uu meýá kepupεila semí uu pεε kpi.

38 Kusánáá kapí ne Uléécaá keyo kέmεε n kénélē akú cεérine meté, kecáá ne metene-po.

39 Ke Rəm usóoca kpéē yeε pεε Yeesu keyu-i n nyenu uu unkpō mmē n yé uu re: Usoi nkó ye pεε mesei Uléécaá Kepipi le.

40 Pinósi pinyine ye kō pεε wele pin ketaa nyáni. Pinósi pē kecōpe ke Makitala kuyu ukó Maari ne Maari Yakupu Sírsá ne Yosee uni ne Salomee apí pεε we.

41 Ke Yeesu uú pεε Kalilee-po ní we, pinósi pē pεε ye pεε u n tikilē pin u keisi. Pinósi picō ye kō pεε u tikilenle apí ne Yerusalem sí.

Yeesu mekulaa

(Matiyee 27:57-61; Luki 23:50-56; Yohani 19:38-42)

42-43 Nnyóó nn pitule masí ke Yosefi, Arimatee kuyu ukó uú ka. Yosefi ye pεε pitúhaane pē kέmεε usoi kecire le. Uyē ticurruu ye kō pεε Uléécaá iyōopi mekame ménle. Keyáa kē aí ne sá anyá isoolú keyaa ye ke, liké ne kóso weesi kewénteyaa. Lē nnya ke Yosefi uu ikari wa uu Pilati kέmεε sí uú ha u pise re uké Yeesu u pa.

44 Ai Pilati píri wai kuú ne n kō te Yeesu ye nkpō masí. Uu Rəm usóoca kpéē séi uu u pise re in te li nánai ke Yeesu uú ne n kpu.

45 Ke Rəm usóoca kpéē uu písímaa u mí masí lē kai ní we, Pilati uu ncée he re piké Yeesu kpísi piké Yosefi pa.

46 Uyē uu kusánáá lolu uu kunapéékōó kecáá Yeesu súiseri uu kusánáá u pílesi uú ha rikpíi kapi

kuparecaṅaa-i n wa kémee u yekei, uu pee lã memáá mepare píima menyine pímiise uu rinəṅə fi.

⁴⁷ Makitala kuyu ukó Maari ne Maari Yosee uni api kei kapi u n waipə n nyáni.

16

Yeesu ye nkpə kémee yisi

(Matiyee 28:1-8; Luki 24:1-12; Yohani 20:1-10)

¹ Ke kewénteyaa ketúné ake ní tási, Makitala kuyu ukó Maari ne Maari Yakupu uni ne Salomee api tulaali ləlu piké ha Yeesu yakasi.

² Kewénteyaa ukóso, api mekeekeε metunjeleeme rikpíí sí.

³ Api pimεcəpεcire píseine re: Wóo yé ha ripare tee rikpíí rinəṅə n filé tó pímiise?

⁴ Kapi yé inípeε rinsíka, api yénu re li meparecaṅaa mē pímiisele.

⁵ Api rikpíí-i lompə api kenmánepi kenyine yenu ken kuluke-luke-mē tū ken ketúkanka tomé tanaalē, iwame ii pi wai.

⁶ Ake pi maa re: Iwame ii kape nó wa, nté Yeesu Nasareti kuyu ukó uyē kapi kunapéékóó kecáá n karií kani wéési? U nkpə kémee yisile, uu nté we. Ani nyánii, kelə nké-i kapi u finse.

⁷ Amá ani ha Piyee ne upipiretiki tərəṅə maa re u yé ha Kalilee-pə pi m mé, kei kapi yé ha u yē yare kuu pi n símaalē.

⁸ Api rikpíí-i léeri api ntóó sé pin terii ne iwame, amá ápi úka ríka ma ne iwame mephehē.

Yeesu ye umεcire Makitala kuyu ukó Maari nyise

(Matiyee 28:9-10; Yohani 20:11-18)

⁹ [Kε Yeesu uu kεwénteyaa ukóso mmare nkpo kέmεε n yisi, u tíyεσεε Maari Makitala uu mefoí u yenu. Maari Makitala uyē kέmεε kuú pεε aníri aseei lakase.

¹⁰ Maari Makitala uú ha nsímé mmē pepεε pεε Yeesu rintíki símisi. Pē pin kumúné kpe-i nkpo tū pin kó ténesi.

¹¹ Kapi n kō te Yeesu ye nfáa mále, te Maari Makitala ye u yē, ápi ne kefa tene.

*Yeesu ye umεcire upipiretiki pité nyise
(Luki 24:13-35)*

¹² Lē memáá, Yeesu uu méwee féé meco kpisi uu tíyεσεε upipiretiki pité pinyine pεε kecare-mē n sí api u yenu.

¹³ Pē ticuruu apí weri api picó nsímé mmē símisi, picó pē api kó ne kefa tene.

*Yeesu ye umεcire upipiretiki kefi ne use nyise
(Matiyee 28:16-20; Luki 24:36-49; Yohani 20:19-23; UPM 1:6-8)*

¹⁴ Yeesu uu metórɔɔ umεcire upipiretiki kefi ne use nyise kumúné kpe-i kapi iluke n le. Uú ne pinfatene kucíré ne pinkintake pi cési, kápi pepεε pεε nkpo kέmεε meyise-maá u n yé ne kefa u tene nnya.

¹⁵ Uu pεε lē memáá pi maá re: Ani ketē nnéi rikóónú ani pisoí nnéi Nsímé Kεcire símisi.

¹⁶ Uléécaá yé nkó yeε ne kefa u n tene uu kó míni wole yoriye. Amá u yé ne nkó yeε úu ne kefa u n tene túhaane aí ne u kpi.

¹⁷ Mεwaisaηa ke pepεε ne kefa Uléécaá n tene api yé ní wapisi ye mmé: Pi yé rinényiri ne aníri lakase, api meyu féé símisi.

¹⁸ Pin iwáa n cópii, íi yé líka pi wa. Mpa pin kò liníré-niré lèe yé n kpu n ntí, ái yé nkpáni líka pi wai. Pi yé pitóikó kecáá anípe rilaa, pitóikó pè api pélu.

¹⁹ Ke Upíima uu písímé pi mí masí, ai keyómecaa-mè u kpíipò uú ha Uléécaa kuluke-luke-mè kényukòótone-i tone.

²⁰ Upipiretiki api sí apí ha mpa yei Nléécaasimé símisi. Upíima uu pikei pi n léni, uu tíye mewaisaṅa kapi n wapisi ame pinsímé aseí n nyíse.]

Nkomine Fal Ritɛ́lé **Sola New Testament**

copyright © 2010 UEEB/SIM au Benin

Language: Sola (Miyobe)

Translation by: SIM International

Sola, Nkomine Fal Ritɛ́lé

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

lxix

1bac8ff9-a7c9-52ef-bb5e-7155dd6ba1a1